

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

Προϋποθέσεις και κανόνες ενός δίκαιου και αποτελεσματικού
φορολογικού συστήματος.

Ομάδα σπουδαστών:

Βασιλάκης Νικόλαος (Α.Μ. 8359)

Κοντογιάννης Ευάγγελος (Α.Μ. 8110)

Τσουρουνάκη Σοφία-Αστέρω (Α.Μ. 8379)

Επιβλέπων Εργαστηριακός Συνεργάτης:

Αναστασάκης Ανδρέας

Ηράκλειο

Ιούνιος, 2014

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1.1. Η έννοια της Φορολογίας	5
1.2. Η έννοια του Φόρου	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	12
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2014	12
2.1. Εισαγωγή	12
2.2. Παρουσίαση Νόμου 4172/2013	12
2.2.1. Βασικές Έννοιες	13
2.2.2. Κέρδη από Επιχειρηματική Δραστηριότητα	16
2.2.3. Κέρδη από Κεφάλαιο	18
2.2.4. Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	20
2.2.5. Καταπολέμηση Φοροδιαφυγής και Φοροαποφυγής	22
2.3. Αλλαγές στο Φορολογικό Σύστημα το 2014 - Σχολιασμός	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	29
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ 2014	29
3.1. Εισαγωγή	29
3.2. Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	30
3.2.1. Βασικές Έννοιες	30
3.2.2. Φορολογικός Συντελεστής	33
3.2.3. Περιπτώσεις Μείωσης Φόρου	35
3.3. Παραδείγματα και Σχόλια	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	44
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	44
4.1. Εισαγωγή	44
4.2. Χαρακτηριστικά Δίκαιου και Αποτελεσματικού Συστήματος Φορολόγησης	45
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	50
Βιβλιογραφία	51

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φορολογία είναι το σύνολο των νομικών διατάξεων που αφορά την επιβολή και την είσπραξη φόρων. Η διαδικασία αυτή είναι υπέρ του κράτους και άλλων νομικών προσώπων και επιβάλλεται με νόμους οι οποίοι ορίζουν την εισφορά μέρους εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων. Στην Ελλάδα το φορολογικό σύστημα καλύπτεται από βασικούς νόμους, οι οποίοι είναι οι 4172/2013, 4046/2012, και 4093/2012. Η φορολογία αποτελεί βασικό στοιχείο της κυριαρχίας των χωρών, και ταυτόχρονα μέσο ρύθμισης της οικονομίας, το οποίο δημιουργεί πρόσφορο έδαφος ώστε να επηρεάσει την κατανάλωση, να προωθήσει την αποταμίευση και τέλος να κατευθύνει τις μεθόδους οργάνωσης των επιχειρήσεων. Η φορολογική πολιτική που ακολουθεί κάθε κράτος είναι συνεπώς ιδιαίζουσας σημασίας, όπως επίσης και ο τρόπος άσκησης της έχει άμεσο αντίκτυπο όχι μόνο πάνω στην ίδια τη χώρα αλλά επίσης και στις γειτονικές.

Ωστόσο, η επιβολή φόρων δημιουργεί στρεβλώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και επομένως δεν συμβάλλει στην επίτευξη αποτελεσματικότητας και ισορροπίας. Όταν το εισόδημα ενός φορολογούμενου πολίτη μεγαλώνει θα πρέπει να μεγαλώνει και το ποσό του φόρου που πληρώνει στο κράτος (προοδευτική πολιτική φορολόγησης). Έτσι η φορολογία σαν διαδικασία γίνεται αποτελεσματικότερη και συντελεί στην μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Για να γίνουν αποτελεσματικοί οι φορολογικοί νόμοι, εκείνο που απαιτείται είναι η ισχυρή πολιτική βούληση που θα αγνοήσει το πολιτικό οικονομικά κόστος και η συνειδητοποίηση της δύσκολης κατάστασης των δημοσιοοικονομικών από την πλευρά των φορολογούμενων. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός της αυξημένης έμμεσης φορολογίας έναντι της άμεσης, η οποία έχει παρενέργειες σ' όλη την οικονομική δραστηριότητα.

ABSTRACT

Taxation is the set of legal provisions relating to the imposition and collection of taxes . This process is in favor of the state and other legal persons and is imposed by laws that define the income levy by natural and legal persons . In Greece the tax system is covered by three basic laws , which are the laws 4172/2013 , 4046/2012 and 4093/2012 .Taxation is a key element of the sovereignty of the country, which creates fertile ground to influence consumption , promote savings and end to direct methods of business organization. The fiscal policy of each state is therefore a matter of particular importance, as well as the mode of exercise has a direct impact not only on the country itself but also in the neighboring countries.

However, the imposition of taxes creates distortions in economic activity and thus does not contribute to efficiency and balance Where the income of a taxpayer grows, the amount of tax paid to the State (progressive taxation policy) must grow as well. Thus the taxation process is efficient and contributes to the reducing of income inequality. To be effective, the tax laws , what is needed is a strong political will to ignore the political and economic cost awareness of the difficult situation of those of finance on the part of taxpayers . An important problem is the increased indirect taxes over direct , which has effects throughout the economic activity .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία θα αναλύσουμε εκτενώς το θέμα της φορολογίας στην Ελλάδα από τρεις σκοπιές οι οποίες είναι οι παρακάτω:

- [1] Από την πλευρά των αλλαγών που επήλθαν το 2014 στην φορολογία των φυσικών προσώπων
- [2] Από την πλευρά των αλλαγών που επήλθαν το 2014 στην φορολογία λοιπών ομάδων, όπως σε νομικές οντότητες και ελεύθερους επαγγελματίες
- [3] Από πλευράς αποτελεσματικότητας και δικαιοσύνης

Αναλυτικά η εργασία χωρίστηκε σε 4 κεφάλαια στα οποία η ανάλυση πραγματοποιήθηκε ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο μιλήσαμε για το θεωρητικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο στηρίζεται η εργασία αυτή, όπως ο θεσμός της φορολογίας, του φόρου, των κατηγοριών στις οποίες χωρίζεται ο φόρος, κ.α.

Στο δεύτερο κεφάλαιο κάναμε μια ανασκόπηση του φορολογικού συστήματος για το 2014 και είδαμε τα βασικά σημεία του νόμου 4172/2013 ο οποίος επέφερε και τις τελευταίες αλλαγές για το 2014. Τα βασικά σημεία στα οποία αναφερθήκαμε ήταν ο τρόπος φορολογίας των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα και από κεφάλαιο, και για τις νομικές οντότητες, τα οποία στην συνέχεια συγκρίθηκαν με τα αντίστοιχα δεδομένα του 2013.

Στο τρίτο κεφάλαιο ασχοληθήκαμε με την φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων, και δώσαμε βάση στις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν το 2014 και πως αυτές έφεραν επιπλέον επιβαρύνσεις στους πολίτες της Ελλάδας. Απαραίτητο θεωρήθηκε το γεγονός να δοθούν και παραδείγματα φορολόγησης, ώστε να γίνουν περισσότερο κατανοητά τα όσα είχαμε αναλύσει σε θεωρητικό επίπεδο.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο εξετάσαμε πόσο δίκαιο και αποτελεσματικό είναι αυτό το φορολογικό σύστημα για όλες τις κοινωνικές ομάδες της χώρας. Σίγουρα τα κλιμάκια μεσαίων εισοδημάτων είναι αυτά που βαρύνονται περισσότερο από το ισχύον φορολογικό σύστημα, και υφίστανται την μεγαλύτερη αδικία αυτού, και για το λόγο αυτό, αυτές οι κοινωνικές μερίδες οδηγούνται πιο εύκολα σε διαδικασίες φοροδιαφυγής, προωθώντας και από την πλευρά τους την φορολογική ανισότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Η έννοια της Φορολογίας

Φορολογία είναι το σύνολο εκείνων των νομικών διατάξεων συνοδευόμενο από την διαδικασία επιβολής και είσπραξης των φόρων, διαδικασία που είναι υπέρ του κράτους και άλλων νομικών προσώπων, επιβαλλόμενη με νόμο εισφορά μέρους εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων (Σταματόπουλος, Καραβοκύρης, 2009).

Στην ουσία η φορολογία αποτελεί οικονομικό και δημοσιονομικό σύστημα και είναι πάντα προκαθορισμένη και υπολογισμένη και δεν πρέπει να είναι επαχθής και αντιοικονομική. Από νομική άποψη η φορολογία συνιστά όλο το πλέγμα νόμων που σε μια ορισμένη στιγμή ρυθμίζουν και εξασφαλίζουν τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, που κύρια πηγή έχει τους φόρους (Hillman, 2013). Από οικονομική άποψη είναι μια υποχρεωτική αφαίρεση εισοδήματος στα πλαίσια των παραγωγικών σχέσεων και συντελεί στην παγίωση και τη διάρκεια τους.

Η φορολογία δεν πρέπει να ταυτίζεται με τους φόρους. Βασίζεται στην αρχή της υποχρέωσης όλων των πολιτών να συνεισφέρουν στο κράτος για να μπορεί να εκπληρώνει τους σκοπούς του και να λειτουργεί. Είναι δεσμός απαραίτητα για την ύπαρξη του κράτους. Πραγματοποιείται από τη νομοθετική εξουσία, ολοκληρώνεται με τη βεβαίωση και την είσπραξη από την εκτελεστική εξουσία και διέπεται από το δημόσιο δίκαιο (Rosen et al , 2009). Η διοίκηση και διαχείριση της φορολογίας γίνεται από τα κρατικά όργανα βέβαια με τις εξαιρέσεις τις απαλλαγές και τη νόμιμη φοροδιαφυγή οι φόροι δεν πληρώνονται από όλους τους πολίτες. Αυτά όμως είναι θέματα με τα οποία θα ασχοληθούμε σε επόμενο κεφάλαιο, αφού θα αναφερθούμε στο κατά πόσο δίκαιο και αποτελεσματικό μπορεί να είναι ένα φορολογικό σύστημα.

Η φορολογία απορρέει από την ανάγκη χρηματοδότησης έργων και υπηρεσιών για το γενικό συμφέρον. Η επιβολή του φόρου γίνεται με νόμο, χωρίς τον οποίο δεν μπορεί να υπάρξει φορολογία. Από φοροτεχνική άποψη στηρίζεται στη φορολογική βάση, δηλ. το εισόδημα, την περιουσία και την καταναλωτική δαπάνη. Η υποχρεωτικότητα και η έλλειψη κάθε αντιπαροχής είναι οι κύριοι άξονες της φορολογίας, ενώ τα τέλη έχουν αντάλλαγμα, υπηρεσίες ή δικαιώματα (Hillman, 2013).

Κάποιες επιπλέον έννοιες που αξίζει να αναφέρουμε είναι οι παρακάτω:

Φορολογική μονάδα είναι το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που διαθέτει την παραπάνω βάση και συνεπώς υπόκειται στη φορολογία και είναι υπόχρεο στην καταβολή του φόρου (Σταματόπουλος, Καραβοκύρης, 2009).

Φορολογικός συντελεστής είναι το πηλίκο φόρου διά της φορολογικής βάσης. Ο φορολογικός συντελεστής είναι αναλογικός, όταν ο φόρος προσδιορίζεται στο ίδιο ύψος ανεξάρτητα από το μέγεθος της φορολογικής βάσης, και προοδευτικός, όταν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνει ανάλογα με την αύξηση της φορολογικής βάσης (Σταματόπουλος, Καραβοκύρης, 2009).

Οι στόχοι της φορολογίας είναι ταμειευτικοί, οικονομικοί, αναπτυξιακοί και κοινωνικοπολιτικοί. Ο γερμανός οικονομολόγος Αντόλφ Βάγκνερ, ειδικός στα δημοσιονομικά δέματα, διατύπωσε το «νόμο της αυξανόμενης επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας του δημοσίου» και υποστήριξε ότι η φορολογία πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο απάμβλυνσης των οικονομικών ανισοτήτων, ενώ ο Κέυνς θεωρεί το φόρο ισχυρό μέσο σταθεροποίησης της οικονομίας. Με τα καθορισμένα οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα γίνεται προσπάθεια ανακατανομής των οικονομικών πόρων (Rosen et al , 2009).

Για την προετοιμασία της εσωτερικής αγοράς χρειάστηκε συνεπώς η θέσπιση ενός συστήματος φορολόγησης της κατανάλωσης, με τον πλέον ουδέτερο δυνατό τρόπο. Πράγματι, κατά την εξαγωγή εμπορευμάτων διακρατικά, όταν χορηγούνταν επιστροφές φόρων μεγαλύτερες από τα καταβληθέντα ποσά, αυτές ισοδυναμούσαν με εξαγωγικές επιδοτήσεις. Για το λόγο αυτό η Κοινότητα εισήγαγε το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), έστω και εάν εκείνη την εποχή τα κράτη είχαν τη δυνατότητα να καθορίσουν τους συντελεστές κατά βούληση.

Με την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς και με τη δυνατότητα που είχαν πλέον οι καταναλωτές να αγοράζουν εμπορεύματα στο κράτος - μέλος της αρεσκείας τους και να τα εισαγάγουν στη χώρα τους χωρίς έλεγχο στα σύνορα, οι διαφορές μεταξύ των συντελεστών φορολογίας στα προϊόντα είχαν ως αποτέλεσμα την εκτροπή του εμπορίου σε ορισμένες περιπτώσεις (Hillman, 2013). Η στρέβλωση αυτή του ανταγωνισμού κατά την παραγωγή και τη διανομή έχει επίσης και κοινωνικό αντίκτυπο.

Η Ελλάδα όπως και όλα τα κράτη πρέπει να λαμβάνουν ολοένα και περισσότερες αποφάσεις για να προσαρμόσουν τα φορολογικά συστήματά τους στην εξέλιξη της κοινωνίας π.χ. στην αύξηση της μέσης ηλικίας του πληθυσμού κατά τα προσεχή έτη, θέμα στο οποίο αποτελεί πρόκληση που ξεπερνά το εθνικό επίπεδο. Η φορολογική πολιτική συνεπώς, από όποια άποψη και αν το δούμε αποτελούσε και αποτελεί στοιχείο της εθνικής κυριαρχίας, το οποίο επηρεάζει την οικονομική πολιτική όλων

των κρατών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και μέσο δημιουργίας πόρων για τις δημόσιες δαπάνες και στη διανομή των εσόδων (Καραγιώργος, 1979).

Στη χώρα μας το φορολογικό σύστημα που χρησιμοποιείται έχει ως βάση και τους τρεις δείκτες της φοροδοτικής ικανότητας οι οποίοι είναι:

[1] η περιουσιακή κατάσταση του φορολογουμένου(με την εισαγωγή τεκμηρίων, το φόρο ακίνητης περιουσίας Φ.Α.Π., το φόρο μεταβίβασης ακινήτων, κληρονομιάς)

[2] τη δαπάνη με τους έμμεσους φόρους, τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και

[3] το εισόδημα που είναι ο βασικός δείκτης φορολογίας με τους άμεσους φόρους (φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσόντων).

Επίσης επειδή το εισόδημα αποτελεί τον κύριο δείκτη φοροδοτικής ικανότητας στο φορολογικό μας σύστημα, λαμβάνεται υπόψη και η πηγή εισοδήματος του φορολογουμένου (π.χ. εισόδημα από εργασία ή εισόδημα από ενοικιάσεις ακινήτων). Με τον τρόπο αυτό έχουμε την απαλλαγή από το φόρο μέρους του εισοδήματος, που αποκτάται από μισθωτές υπηρεσίες (Φ.Μ.Υ.) και την έκπτωση φόρου από τον τελικό φόρο μισθωτού.

1.2. Η έννοια του Φόρου

Ο φόρος αποτελεί τακτή εισφορά, ποσοστό της περιουσίας φυσικών ή νομικών προσώπων που καταβάλλεται στο κράτος κι έτσι γίνεται αναδιανομή των εισοδημάτων. Ο φόρος επιβάλλεται με συγκεκριμένο νόμο και αυτό αποτέλεσε κατάκτηση της αμερικάνικης επανάστασης. Μέχρι τότε ο φόρος επιβαλλόταν από τον άρχοντα «κατά το δοκούν» (Rosen et al , 2009). Για το φόρο και το ύψος του τηρούνται ορισμένες αρχές και ακολουθούνται ορισμένοι κανόνες, όπως η αρχή της ανταρχής των φορολογούμενων.

Ο φόρος καταβάλλεται χωρίς αντάλλαγμα, χωρίς καμία αντιπαροχή, αν και υπάρχει μια αντιστοιχία φόρου και κρατικών υπηρεσιών, αντιστοιχία απαραίτητα και αυτονόητη. Η ετήσια περιοδικότητα και η προσωπική αρχή είναι, επίσης, χαρακτηριστικά του φόρου. Οι φόροι αποτελούν μορφή συμπληρωματικής επιβάρυνσης των εργαζομένων μέσω της αναδιανομής. Ο φόρος είναι συνεισφορά όλων των πολιτών για την κάλυψη και εξασφάλιση των δημοσίων δαπανών(Hi, 2013).

Ο φόρος πρέπει να είναι γενικός και ομοιόμορφος και οι φορολογικές απαλλαγές αντιβαίνουν την αρχή της καθολικότητας του φόρου. Είναι, επίσης απαραίτητο να επιβάλλεται σύμφωνα με γενικό και σταθερό κανόνα. Ο φόρος επιβάλλεται σε χρήμα και κατ'εξαιρέση, σε είδος.

Ο φόρος αποτελεί την κυριότερη πηγή των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού κι έχει σκοπό την κάλυψη των δημόσιων δαπανών, όπως αναφέραμε και προηγουμένως. Επίσης, χρησιμοποιείται ως μέσω ρύθμισης της διανομής του πλούτου. Μπορεί να έχει και τη μορφή υπερτιμήσεως πωλούμενων ειδών ή παρεχόμενων υπηρεσιών. Το πλεονάζον της τιμής αποτελεί το φόρο (Γεωργακόπουλος, 2012).

Η διάκριση σε άμεσους κι έμμεσους φόρους βασίζεται στον τρόπο είσπραξης. Οι άμεσοι φόροι εισπράττονται με φορολογικούς καταλόγους και οι έμμεσοι με τιμολόγια. Αυτή, όμως, η διάκριση δεν είναι ουσιαστική. Ουσιαστικό είναι το στοιχείο της επιβάρυνσης. Με τον άμεσο φόρο επιβαρύνονται τα εισοδήματα ξεχωριστών ατόμων, το πρόσωπο στο μέτρο της φορολογικής του ικανότητας, ενώ με τον έμμεσο φόρο επιβαρύνεται το εμπόρευμα που πουλιέται, ο καταναλωτής, η μάζα του πληθυσμού με τη μικρή φοροδοτική ικανότητα. Ο έμμεσος φόρος δεν βασίζεται στην ιδιοκτησία και στο εισόδημα, αλλά στη δαπάνη.

Το κράτος γενικά για την απόκτηση των εσόδων του χρησιμοποιεί διάφορα μέσα τα οποία είναι τα εξής (Rosen et al , 2009):

[1] Τα μονομερή τα οποία έχουν σαν σκοπό την παροχή χρηματικών πόρων από πολίτη προς το δημόσιο, χωρίς αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή από το κράτος (φόρος εισοδήματος, Φ.Π.Α., Φ.Α.Π. κτλ.).

[2] Τα διμερή τα οποία έχουν σαν σκοπό την παροχή χρηματικών πόρων από τους πολίτες προς το κράτος με αντίστοιχη όμως ειδική αντιπαροχή προς τον πολίτη.

Με βάση τα παραπάνω καταλαβαίνουμε, πως ο φόρος ανήκει στα μονομερή μέσα που έχει ως σκοπό την αναγκαστική παροχή αγοραστικής δύναμης από τον πολίτη προς το κράτος που δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη ειδική παροχή.

Με βάση ορισμένα κριτήρια, οι φόροι ταξινομούνται ως εξής (Αναστασάκης,):

<i>Ταξινόμηση με Φορολογική Βάση</i>

Φορολογική βάση είναι το μέγεθος με βάση το οποίο υπολογίζεται ένας φόρος και μπορεί να είναι οικονομικό (εισόδημα, περιουσία, δαπάνη) ή μη οικονομικό μέγεθος (π.χ. ο αριθμός των παραθυρίων του σπιτιού ενός φορολογούμενου).

Με βάση το κριτήριο αυτό, οι φόροι ταξινομούνται σε:

[1] Φόρους σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο (ή εφάπαξ ή πάγιοι): Επιβαρύνουν με το ίδιο ακριβώς ποσό όλα τα άτομα της οικονομίας – ανεξάρτητα από το μέγεθος του εισοδήματός τους, της περιουσίας τους ή τις προσωπικές τους συνθήκες, π.χ. κεφαλικός φόρος. Τείνουν να εκλείψουν, γιατί είναι κοινωνικά άδικοι.

[2] Φόρους εισοδήματος: Επιβαρύνουν το εισόδημα των φυσικών ή νομικών προσώπων, σε ορισμένη χρονική περίοδο (συνήθως ετήσια) και διακρίνονται σε:

- [i] Φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ): επιβάλλονται στο εισόδημα των νοικοκυριών ή των ιδιοκτητών προσωπικών εταιριών, μετά την αφαίρεση του ελάχιστου ορίου συντήρησης και ορισμένων απαλλαγών ή εξαιρέσεων (οικογενειακά βάρη κλπ.).
- [ii] Φόρους εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ): επιβάλλονται επί των καθαρών κερδών των ανωνύμων εταιριών.

[3] Φόρους κατανάλωσης: Επιβάλλονται στη δαπάνη των νοικοκυριών για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και διακρίνονται σε:

- [i] Γενικούς φόρους κατανάλωσης, που επιβάλλονται σε όλα τα αγαθά που αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών στην αγορά (π.χ. ΦΠΑ) και σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, που επιβαρύνουν σε ορισμένα αγαθά (π.χ. οινοπνευματώδη, καπνός, κλπ.). Οι φόροι αυτοί είτε είναι φόροι κατ' αξία, που υπολογίζονται σε ορισμένο ποσοστό επί της τιμής πώλησης του προϊόντος (π.χ. ΦΠΑ 18% επί της τιμής του αγαθού), είτε είναι και φόρους κατά μονάδα προϊόντος, που υπολογίζονται σε ορισμένο ποσό ανά μονάδα προϊόντος (π.χ. 0,80€ ανά πακέτο τσιγάρων).
- [ii] Εσωτερικούς φόρους κατανάλωσης, που επιβαρύνουν τα εγχωρίως παραγόμενα και καταναλισκόμενα προϊόντα και εξωτερικούς φόρους κατανάλωσης (ή δασμούς), που επιβαρύνουν τα εισαγόμενα προϊόντα, τα εξαγόμενα συνήθως δε φορολογούνται.

[4] Φόρους περιουσίας: Επιβαρύνουν το σύνολο ή μέρος της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των ιδιωτικών φορέων και διακρίνονται σε:

- [i] Φόρους επί της κατοχής περιουσίας, όπως είναι στην Ελλάδα ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (ΦΑΠ), που επιβαρύνει με χαμηλό συντελεστή την αξία των ακίνητων περιουσιακών στοιχείων του ατόμου, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις οφειλές ή τις προσωπικές του συνθήκες.
- [ii] Φόρους επί της μεταβίβασης της περιουσίας με ετεροβαρείς δικαιπραξίες, π.χ. φόροι κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών, κλπ.
- [iii] Φόρους επί της μεταβίβασης της περιουσίας με διμερείς συναλλαγές, π.χ. φόροι μεταβίβασης ακινήτων, φόροι επί των χρηματιστηριακών συναλλαγών, κλπ.

Ταξινόμηση Σε Άμεσους και Έμμεσους

Άμεσοι φόροι: επιβάλλονται επί στοιχείων, που αποδεικνύουν την ύπαρξη φοροδοτικής ικανότητας του ατόμου, με σκοπό να επιβαρύνουν τον κατά νόμο υπόχρεο για την πληρωμή τους, π.χ. ΦΕΦΠ.

Έμμεσοι φόροι: επιβάλλονται επί στοιχείων, που αποτελούν ένδειξη μόνο της φοροδοτικής ικανότητας του ατόμου, με σκοπό να επιβαρύνουν τα πρόσωπα με τα οποία συναλλάσσεται ο κατά νόμο υπόχρεος για την πληρωμή τους, π.χ. ΦΠΑ.

Ταξινόμηση με κριτήριο τη φορολογούσα αρχή

Με κριτήριο το είδος του δημόσιου φορέα που είναι αρμόδιος για την είσπραξη των φόρων, οι φόροι διακρίνονται σε:

- [1] Φόρους Κεντρικής Διοίκησης.
- [2] Φόρους υπέρ των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (εισφορές).
- [3] Φόρους υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικοί φόροι, τέλη, κλπ.).

Ταξινόμηση σε προσωπικούς και απρόσωπους

Προσωπικοί φόροι: υπολογίζονται με βάση το μέγεθος του εισοδήματος ή της περιουσίας, τις προσωπικές συνθήκες, την οικογενειακή κατάσταση, τον τρόπο κτήσης του εισοδήματος και άλλα στοιχεία του φορολογουμένου, π.χ. προσωπικός φόρος εισοδήματος (ΦΕΦΠ), φόρος κληρονομιών, κλπ.

Απρόσωποι φόροι: επιβάλλονται επί των συναλλαγών με βάση ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη το ύψος του εισοδήματος ή τις προσωπικές συνθήκες του φορολογούμενου, π.χ. φόροι κατανάλωσης.

Ταξινόμηση με κριτήριο το χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή

Φορολογικός συντελεστής: ο φόρος που πληρώνει το νοικοκυριό ή το κοινωνικό σύνολο ως ποσοστό του εισοδήματός του και διακρίνεται σε:

- [1] Μέσο φορολογικό συντελεστή : ο λόγος του συνολικού ποσοστού του φόρου, που πληρώνει το νοικοκυριό προς το συνολικό του εισόδημα
- [2] Οριακό φορολογικό συντελεστή: ο λόγος της μεταβολής του φόρου, προς τη μεταβολή του εισοδήματος

Και έτσι έχουμε και τις παρακάτω κατηγορίες

[1] Αναλογική φορολογία: Όταν ο φόρος είναι αναλογικός, ο μέσος φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός, καθώς μεταβάλλεται η φορολογική βάση. Η φορολογούσα αρχή αφαιρεί το ίδιο ποσοστό του εισοδήματος από όλους τους φορολογούμενους, όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα. Επίσης, από τον προηγούμενο πίνακα παρατηρούμε ότι, όταν ο φόρος είναι αναλογικός, ο μέσος φορολογικός συντελεστής ισούται με τον οριακό και αυτοί παραμένουν αμετάβλητοι, καθώς αυξομειώνεται η φορολογική βάση.

[2] Προοδευτική φορολογία: Όταν ο φόρος είναι προοδευτικός, ο μέσος φορολογικός συντελεστής ανέρχεται, καθώς διευρύνεται η φορολογική βάση και το αντίστροφο. Η φορολογούσα αρχή αφαιρεί με το φόρο μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος από τα πλουσιότερα άτομα και μικρότερο ποσοστό από τα φτωχότερα. Όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα, όταν ο φόρος είναι προοδευτικός, ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από το μέσο.

[3] Αντιστρόφως προοδευτική φορολογία: Όταν ο φόρος είναι αντιστρόφως προοδευτικός, ο μέσος φορολογικός συντελεστής μειώνεται, καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Η φορολογούσα αρχή αφαιρεί με το φόρο μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος από τα φτωχότερα άτομα και μικρότερο ποσοστό από τα πλουσιότερα. Όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα, όταν ο φόρος είναι αντίστροφα προοδευτικός, ο μέσος φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από τον οριακό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2014

2.1. Εισαγωγή

Στην Ελλάδα το φορολογικό σύστημα καλύπτεται από τρεις βασικούς νόμους, τους οποίους θα δούμε αναλυτικά σε αυτό το κεφάλαιο, εκτός από ότι περιέχει πληροφορίες για την φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων με το οποίο θα ασχοληθούμε σε επόμενο κεφάλαιο και στο οποίο θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση. Οι νόμοι αυτοί είναι οι παρακάτω:

[1] Νόμος 4172/2013 ο οποίος αποτελεί επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013

[2] Νόμος 4174/2013 περί φορολογικών διαδικασιών και άλλων διατάξεων

[3] Νόμος 4093/2012 όπου πρόκειται περί του Κώδικα Απεικόνισης Φορολογικών Συναλλαγών

Για κάθε έναν από τους παραπάνω νόμους θα παραθέσουμε αναλυτικά τα βασικά στοιχεία που αναφέρει, θα δώσουμε παραδείγματα εφόσον κριθεί απαραίτητο, ενώ στο τέλος θα δούμε πως με την έλευση του 2014, κάποια στοιχεία του τροποποιήθηκαν.

2.2. Παρουσίαση Νόμου 4172/2013

Με τον νόμο 4172/2013 ορίζεται η φορολογία εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων καθώς και η φορολογία κάθε είδους νομικής οντότητας. Ανάλογα με τις κατηγορίες στις οποίες χωρίζεται το εισόδημα, ασκείται και η εκάστοτε τακτική φορολόγησης, ο τρόπος απόδοσης, η προκαταβολή και η παρακράτηση του φόρου. Ο νόμος είναι δομημένος ως εξής:

- [1] Στο πρώτο και εισαγωγικό μέρος γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες , όπως το υποκείμενο του φόρου, ο φορολογούμενος, το νομικό πρόσωπο, η νομική οντότητα κ.α.
- [2] Στο δεύτερο μέρος ο νόμος αναφέρεται στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων. Με το μέρος αυτό θα ασχοληθούμε πολύ αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.
- [3] Στο τρίτο και τελευταίο μέρος έχουμε την παρουσίαση της φορολογίας των νομικών προσώπων.

Στην παρούσα παράγραφο λοιπόν θα παρουσιάσουμε συνοπτικά την φορολογία των νομικών προσώπων.

2.2.1. Βασικές Έννοιες

Για τους σκοπούς της ανάλυσης του νόμου ορίζονται οι παρακάτω έννοιες ως εξής (άρθρο 2, Ν.4172/2013):

- [1] Ως φορολογούμενος ορίζεται κάθε πρόσωπο το οποίο υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, σύμφωνα με τον νόμο που θα παρουσιάσουμε
- [2] Ως πρόσωπο ορίζεται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα,
- [3] Ως νομικό πρόσωπο εννοούμε κάθε επιχείρηση ή εταιρεία η οποία φέρει νομική προσωπικότητα ή αποτελεί ένωση επιχειρήσεων που έχουν νομική προσωπικότητα,
- [4] Ως νομική οντότητα ορίζουμε κάθε μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης ανεξάρτητα από την νομική προσωπικότητα και το γεγονός αν είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή όχι , και κάθε μόρφωμα το οποίο δεν αποτελεί φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Παραδείγματα νομικών οντοτήτων αποτελούν συνεταιρισμοί, οργανισμοί, υπεράκτιες ή εξωχώριες επιχειρήσεις (offshore), όλες οι μορφές εταιρειών ιδιωτικών επενδύσεων, οποιασδήποτε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα καθώς και λοιπής φύσης παρόμοιας μορφώματα.
- [5] Ο υπόχρεος σε παρακράτηση είναι το πρόσωπο το οποίο είναι υποχρεωμένο σε παρακράτηση φόρου στην πηγή
- [6] Ως συγγενικά πρόσωπα νοούνται οι σύζυγοι και οι ανιόντες ή κατιόντες σε ευθεία γραμμή,

[7] Ως συνδεδεμένο πρόσωπο νοείται το κάθε πρόσωπο, που συμμετέχει είτε με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο στη διοίκηση, στον έλεγχο ή στο κεφάλαιο άλλου προσώπου, το οποίο μπορεί να είναι συγγενικό πρόσωπο ή να υπάρχει κάποια άλλη σύνδεση. Πιο συγκεκριμένα και επειδή θα αναφερθούμε στην φορολογία των νομικών προσώπων στην συνέχεια, ως συνδεδεμένα πρόσωπα θεωρούνται τα παρακάτω:

- a. κάθε πρόσωπο που κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%), βάσει αξίας ή αριθμού, ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου,
- b. δύο ή περισσότερα πρόσωπα, εάν κάποιο πρόσωπο κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια δικαιώματα ψήφου ή συμμετοχής στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%), βάσει αξίας ή αριθμού, ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου,
- c. κάθε πρόσωπο με το οποίο υπάρχει σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή ασκεί καθοριστική επιρροή ή έχει τη δυνατότητα άσκησης καθοριστικής επιρροής άλλου προσώπου ή σε περίπτωση που και τα δύο πρόσωπα έχουν σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή δυνατότητα άσκησης καθοριστικής επιρροής από τρίτο πρόσωπο.

Επιπλέον άτομο που φορολογείται και το οποίο έχει την φορολογική του κατοικία του στην Ελλάδα είναι υποχρεωμένο να καταβάλλει φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του το οποίο προκύπτει είτε στην ημεδαπή είτε στην αλλοδαπή. Σε μερικές μόνο περιπτώσεις ο υποκείμενος σε φόρο, δεν είναι υποχρεωμένος σε φορολογία για εισοδήματα που προκύπτουν στο εξωτερικό, παρά μόνο για αυτά που προκύπτουν στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η φορολογική κατοικία δεν είναι η Ελλάδα, ο φορολογούμενος είναι υποχρεωμένος σε καταβολή φόρου για εισοδήματα που αποκτήθηκαν στην Ελλάδα (άρθρο 3, Ν.4172/2013).

Η φορολογική κατοικία υφίσταται στις εξής περιπτώσεις (άρθρο 4, Ν.4172/2013):

- [1] Όταν το άτομο έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων ήτοι τους προσωπικούς ή οικονομικούς ή κοινωνικούς δεσμούς του ή
- [2] Όταν το άτομο είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή.

Στην συνέχεια θα μιλήσουμε για το εισόδημα και πως βάσει του άρθρου 5 αυτό ορίζεται. Συγκεκριμένα εισοδήματα που προκύπτουν στην ημεδαπή είναι κάθε εισόδημα πηγής Ελλάδας και ιδίως:

- [1] το εισόδημα που προέρχεται από μισθωτή εργασία και συντάξεις τα οποία χορηγούνται στην ημεδαπή,
- [2] το εισόδημα που προέρχεται από μισθωτή εργασία και συντάξεις τα οποία χορηγούνται στην αλλοδαπή και πληρώνεται από το Ελληνικό Κράτος,
- [3] το εισόδημα που προέρχεται από υπηρεσίες διοίκησης, συμβουλευτικές και τεχνικές που παρέχονται στην ημεδαπή, μέσω μόνιμης εγκατάστασης,
- [4] το εισόδημα που προέρχεται από καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες και χορηγούνται στην ημεδαπή,
- [5] το εισόδημα που προέρχεται από επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία ασκείται στην ημεδαπή,
- [6] το εισόδημα που προέρχεται από τη μεταβίβαση παγίων περιουσιακών στοιχείων από αλλοδαπό πρόσωπο το οποίο ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή,
- [7] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από ακίνητη περιουσία καθώς και αυτό που προκύπτει από λοιπά δικαιώματα, που προκύπτουν από την ακίνητη περιουσία, εφόσον τα ακίνητα βρίσκονται στην ημεδαπή,
- [8] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από την πώληση ακίνητης περιουσίας, η οποία βρίσκεται στην ημεδαπή,
- [9] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από την πώληση ολόκληρης επιχείρησης, εταιρικών μεριδίων ή ποσοστών συμμετοχής, μετοχών, εισηγμένων ή μη ομολόγων και παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, εφόσον η συναλλαγή πραγματοποιείται στην ημεδαπή ή οι παραπάνω τίτλοι έχουν εκδοθεί από ημεδαπή επιχείρηση,
- [10] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από μερίσματα ή λοιπά διανεμόμενα ποσά από νομικό πρόσωπο το οποίο έχει τη φορολογική του κατοικία στην ημεδαπή,
- [11] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από μερίσματα ή λοιπά διανεμόμενα ποσά από τις νομικές οντότητες τα οποία έχουν τη φορολογική τους κατοικία στην ημεδαπή,

[12] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από τόκους καταβληθέντες ή πιστωθέντες από κάτοικο Ελλάδας ή αλλοδαπής μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή,

[13] το εισόδημα το οποίο προέρχεται από δικαιώματα που πιστώνεται ή καταβάλλεται από κάτοικο ημεδαπής ή αλλοδαπής μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή.

Ανάλογα τώρα για τα εισοδήματα που έχουν αποκτηθεί στην αλλοδαπή, αφορά κάθε εισόδημα που δεν προκύπτει στην ημεδαπή και έχει σχέση με αυτά που περιγράφονται παραπάνω.

Τέλος στον παρόντα νόμο διακρίνεται και η έννοια του φορολογητέου εισοδήματος βάσει του άρθρου 6, το οποίο ορίζεται ως το εισόδημα το οποίο απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013) από το ακαθάριστο εισόδημα. Επιπλέον βάσει του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος έχουμε μια διάκριση ανάμεσα στα ακαθάριστα εισοδήματα ως εξής:

[1] εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,

[2] εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,

[3] εισόδημα από κεφάλαιο και

[4] εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

2.2.2. Κέρδη από Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Σύμφωνα με το κεφάλαιο Γ, του 4172/2014 ορίζεται η φορολογία εισοδήματος για κέρδη που προκύπτουν από επιχειρηματικά δραστηριότητα.

Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισής της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

Ειδικά, για τον προσδιορισμό του εισοδήματος από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα στα έσοδα από επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται τα έσοδα από την παραγωγή γεωργικών, κτηνοτροφικών, δασοκομικών, υλοτομικών και αλιευτικών προϊόντων.

Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται για κάθε φορολογικό έτος με βάση το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, ο οποίος συντάσσεται σύμφωνα με το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο και τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ), όπως ισχύει. Σε περίπτωση που η επιχείρηση εφαρμόζει Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, το κέρδος προσδιορίζεται αποκλειστικά, σύμφωνα με τον πίνακα φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης.

Επιπλέον ως επιχειρηματική συναλλαγή θεωρείται κάθε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη με την οποία πραγματοποιείται συναλλαγή ή και η συστηματική διενέργεια πράξεων στην οικονομική αγορά με σκοπό την επίτευξη κέρδους.

Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (άρθρο 21, ν. 4172/2014).

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Φορολογητέο Εισόδημα (€)	Συντελεστής (%)
<=50.000	26%
>=50.000	33%

Για τα φυσικά πρόσωπα με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και για τα τρία πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου μειώνεται κατά 50%, εφόσον το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημά τους από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν ξεπερνάει τις 10.000 ευρώ. Τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση φορολογούνται με συντελεστή 13%. Το εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας φορολογείται με συντελεστή 33%.

2.2.3. Κέρδη από Κεφάλαιο

Το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο και προκύπτει στο φορολογικό έτος σε μετρητά ή σε είδος, με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων, καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία (άρθρο 35, ν. 4172/2014).

Μερίσματα

Ο όρος μερίσματα σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από μετοχές, ιδρυτικούς τίτλους, ή άλλα δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις από οφειλές (χρέη), καθώς και το εισόδημα από άλλα εταιρικά δικαιώματα, στα οποία περιλαμβάνονται τα μερίδια, οι μερίδες συμπεριλαμβανομένων των προμερισμάτων και μαθηματικών αποθεματικών, οι συμμετοχές σε κέρδη προσωπικών επιχειρήσεων, οι διανομές των κερδών από κάθε είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, καθώς και κάθε άλλο συναφές διανεμόμενο ποσό.

Εάν η διανομή των μερισμάτων υπόκειται σε παρακράτηση φόρου, ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου με βάση τον Κ.Φ.Ε. (άρθρο 36, ν. 4172/2014).

Τόκοι

Ο όρος τόκοι σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, είτε εξασφαλίζονται με υποθήκη είτε όχι, και είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι, και ιδιαίτερα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες, με ή χωρίς ασφάλεια, και κάθε είδους δανειακή σχέση, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων ωφελημάτων, των συμφωνιών επαναγοράς και ανταμοιβών τα οποία απορρέουν από τίτλους, ομολογίες ή χρεόγραφα.

Απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος οι τόκοι ομολογιακών δανείων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου που αποκτούν φυσικά πρόσωπα. Οι τόκοι που προκύπτουν από ομόλογα που εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), κατ' εφαρμογή προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, έχουν την ίδια φορολογική αντιμετώπιση με τους τόκους που προκύπτουν από ομόλογα που εκδίδει το Ελληνικό Δημόσιο στην Ελλάδα.

Εάν οι τόκοι υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου, όπως ορίζεται στο Μέρος Τέταρτο του Κ.Φ.Ε, ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου με βάση τον Κ.Φ.Ε. (άρθρο 37, ν. 4172/2014).

Δικαιώματα

Ο όρος δικαιώματα σημαίνει το εισόδημα που αποκτάται ως αντάλλαγμα για τη χρήση ή το δικαίωμα χρήσης, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού ή επιστημονικού έργου, συμπεριλαμβανομένων των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών, μαγνητοταινιών για ραδιοφωνικές εκπομπές και αναπαραγωγής βιντεοκασετών, λογισμικού για εμπορική εκμετάλλευση ή προσωπική χρήση, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων, προνομίων, σχεδίων ή υποδειγμάτων, σχεδιαγραμμάτων, απόρρητων χημικών τύπων ή μεθόδων κατεργασίας ή σε αντάλλαγμα πληροφοριών που αφορούν βιομηχανική, εμπορική ή επιστημονική πείρα, οι πληρωμές για τη χρήση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, για τη χρήση τεχνικών μεθόδων παραγωγής, τεχνικής ή τεχνολογικής βοήθειας, τεχνογνωσίας, αποτελεσμάτων ερευνών, αναδημοσίευσης άρθρων και μελετών, καθώς και οι πληρωμές για συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά μέσω δικτύων πληροφορικής σε βάση δεδομένων επίλυσης προβλημάτων, την ηλεκτρονική λήψη λογισμικού ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακόμα και στην περίπτωση που τα εν λόγω προϊόντα αποκτώνται για προσωπική ή επαγγελματική χρήση του αγοραστή, την εκμίσθωση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού και εμπορευματοκιβωτίων και λοιπών συναφών δικαιωμάτων (άρθρο 38, ν. 4172/2014).

Εισόδημα από Ακίνητη Περιουσία

. Ο όρος εισόδημα από ακίνητη περιουσία σημαίνει το εισόδημα, σε χρήμα ή σε είδος, που προκύπτει από την εκμίσθωση ή την ιδιοχρησιμοποίηση ή τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτων. Ειδικότερα το εισόδημα αυτό προκύπτει από:

- [1] Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης γης ή ακινήτων συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, κατασκευών και κάθε είδους εγκαταστάσεων και εξοπλισμού τους.
- [2] Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης μεταλλείων, λατομείων, δασικών και αγροτικών εκτάσεων στις οποίες περιλαμβάνονται λιβάδια, καλλιεργήσιμες γαίες, βοσκήσιμες γαίες, καθώς και κάθε είδους κατασκευές ή εγκαταστάσεις που είναι στην επιφάνεια του εδάφους ή κάτω από αυτή, όπως τα ιχθυοτροφεία, οι λίμνες, οι δεξαμενές, οι πηγές και τα φρέατα.
- [3] Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης από την παραχώρηση χώρου για την τοποθέτηση κάθε είδους διαφημιστικών επιγραφών.
- [4] Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων σε ακίνητα.

Το εισόδημα σε είδος αποτιμάται στην αγοραία αξία. Το εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση ή δωρεάν παραχώρηση τεκμαίρεται ότι συνίσταται στο 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Κατ' εξαίρεση το τεκμαρτό εισόδημα του προηγούμενου εδαφίου που αφορά δωρεάν παραχώρηση κατοικίας μέχρι 200 τ.μ. προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία προς ανιόντες ή κατιόντες απαλλάσσεται από το φόρο.

Όσο αφορά τον φορολογικό συντελεστή για κέρδη από κεφάλαιο ισχύουν τα παρακάτω:

[1] Τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή 10%.

[2] Οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή 15%.

[3] Τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή 20%.

[4] Το εισόδημα από ακίνητη περιουσία φορολογείται σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Εισόδημα από Ακίνητη Περιουσία (€)	Συντελεστής (%)
<=12.000	10%
>=12.000	33%

2.2.4. Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Η φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων ορίζεται στο Γ μέρος του νόμου από τα άρθρα 44-58. Στην συνέχεια θα παρουσιάσουμε τα πιο σημαντικά σημεία της νομοθεσίας.

Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.4172/2013 είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες Σε φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων υπόκεινται:

- [1] οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,
- [2] οι προσωπικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,
- [3] τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνο τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου,
- [4] συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών,
- [5] κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα,
- [6] κοινοπραξίες,
- [7] οι νομικές οντότητες που δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις

Από το φόρο εισοδήματος απαλλάσσονται:

- [1] οι φορείς γενικής κυβέρνησης με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου,
- [2] η Τράπεζα της Ελλάδος,
- [3] οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ),
- [4] οι διεθνείς οργανισμοί, υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από το φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως που έχει κυρωθεί στην ημεδαπή ή τελεί υπό τον όρο της αμοιβαιότητας,
- [5] το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει.

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία φορολογούνται με συντελεστή 26%. Όταν οι υπόχρεοι τηρούν απλογραφικά βιβλία τα κέρδη που αποκτούν από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται σύμφωνα με την παρακάτω κλίμακα:

Φορολογητέο Εισόδημα (€)	Συντελεστής (%)
<=50.000	26%
>=50.000	33%

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών φορολογούνται με συντελεστή 13%.

Ο φορολογούμενος που αποκτά εισόδημα το οποίο υπόκειται σε παρακράτηση φόρου περιλαμβάνει το εισόδημα αυτό στα φορολογητέα κέρδη του πριν την αφαίρεση του παρακρατούμενου φόρου. Ο πληρωτέος από το φορολογούμενο φόρος σε σχέση με το εν λόγω εισόδημα μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε

2.2.5. Καταπολέμηση Φοροδιαφυγής και Φοροαποφυγής

Η φοροδιαφυγή είναι ένα κρίσιμο ζήτημα στις μέρες μας. Η φορολογία γενικώς μπορούμε να πούμε ότι επιφέρει τριών ειδών οικονομικές επιπτώσεις (Μελάς, 2009):

α)Επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο καθώς μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα των ανθρώπων και ιδιαίτερα αυτών που έχουν μικρά εισοδήματα.

β)Επιπτώσεις σε όλες τις επιχειρήσεις καθώς μειώνεται το καθαρό θετικό αποτέλεσμα (κέρδος), και συνεπώς μειώνεται ο αριθμός των επενδύσεων με ταυτόχρονη αύξηση των αναγκών σε χρηματοδότηση.

γ)Επιπτώσεις στην αποταμίευση, είτε σε επίπεδο οικονομούντος ατόμου, είτε σε μακροοικονομικό επίπεδο.

Οι πολίτες μιας χώρας δεν θα μπορούσαν παρά να αντιδράσουν σε όλες τις παραπάνω προσπάθειες του κράτους για επιβολή φορολογίας, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται αρκετά συχνά το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, καθόσον μάλιστα η πληρωμή του φόρου από τον πολίτη δεν συνοδεύεται τις περισσότερες φορές με ειδική αντιπαροχή από αυτό.

Η φοροδιαφυγή με μια ευρύτερη έννοια αναφέρεται στις προσπάθειες και ενέργειες των φορολογούμενων πολιτών να αποκρύψουν την φορολογητέα ύλη τους, έχοντας ως στόχο την καταστρατήγηση του νόμου και την αποφυγή πληρωμής του φόρου. Η φοροδιαφυγή εκτός από την κλασική μορφή της εμφανίζεται και σε άλλες πολλές μορφές όπως είναι η φοροκλοπή, η φοροαποφυγή, η φοροαπαλλαγή και η επίρριψη ή μετακύλιση του φόρου.

Η φοροδιαφυγή στην κλασική της μορφή αποτελεί την απροκάλυπτη καταστρατήγηση του νόμου με σκοπό την ελαχιστοποίηση της νόμιμης φορολογικής υποχρέωσης από μέρους του φορολογούμενου πολίτη. Πηγάζει δε από από δόλια προαίρεση του υπόχρεου φορολογούμενου και έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική ζημία του Δημόσιου. Επιτυγχάνεται με την μη καταβολή των άμεσων φόρων στο Δημόσιο, η οποία λαμβάνει χώρα με τη μη δήλωση του συνόλου των εισοδημάτων από τους φορολογούμενους πολίτες, ή με την απόκρυψη εσόδων ή κερδών από τους επιτηδευματίες (επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες).

Η φοροκλοπή επίσης είναι μια μορφή φοροδιαφυγής και έγκειται στην μη απόδοση φόρων στο Δημόσιο, τους οποίους έχει εισπράξει ο υπόχρεος σε απόδοση από κάποιον τρίτο. Κατά κανόνα η φοροκλοπή είναι μια μορφή φοροδιαφυγής που σχετίζεται και διαπράττεται στους έμμεσους φόρους (π.χ. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας) που επιβαρύνουν τον τελικό καταναλωτή, αλλά την συγκέντρωση και την απόδοσή τους στο Δημόσιο έχει αναλάβει βάσει νομοθεσίας κάποιος άλλος, κυρίως επιτηδευματίας, που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν αποδίδει το ποσό του φόρου στο Δημόσιο αλλά αντίθετα το οικειοποιείται (Μελάς, 2009).

Η μετακύλιση ή επίρριψη φόρου είναι η προσπάθεια από κάποιον υπόχρεο της συναλλακτικής αλυσίδας για επίρριψη του ποσού του φόρου με το οποίο βαρύνεται στον επόμενο, με ουσιαστικό αποδέκτη τον τελικό καταναλωτή του προϊόντος ή της υπηρεσίας. (π.χ. η επιβολή μεγαλύτερου φορολογικού συντελεστή στα εισοδήματα από ενοίκια θα επέφερε τελικά αύξηση των ενοικίων, επειδή οι ιδιοκτήτες θα μετακυλούσαν ποσοστό ή όλο το ποσό του επί πλέον φόρου στους ενοικιαστές).

Τέλος η φοροαποφυγή ή αλλιώς «νόμιμη φοροδιαφυγή», είναι η με νόμιμο τρόπο ελαχιστοποίηση της φορολογικής υποχρέωσης, ούτως ώστε ο φορολογούμενος να διαφεύγει της φορολογίας χωρίς να υπόκειται τις συνέπειες. Στην ουσία η φοροαποφυγή απαιτεί άριστη γνώση του εκάστοτε φορολογικού συστήματος έτσι ώστε ο υπόχρεος καταβολής φόρου να μπορεί να κατανοήσει τις αδυναμίες του συστήματος και εν τέλει να τις εκμεταλλευτεί.

Τα άρθρα 65-66 αποτελούν ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής για νομικές οντότητες. Εστιάζει δε σε ρυθμίσεις που αφορούν κράτη τα οποία είναι μη συνεργάσιμα με την Ελλάδα σε θέματα φορολογίας αλλά και κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Πρόκειται στην ουσία για κράτη που με τις φορολογικές τους ρυθμίσεις προωθούν το «στήσιμο» εξωχώριων εταιρειών ή αλλιώς τις πολύ γνωστές μας offshore εταιρείες.

Μη συνεργάσιμα κράτη σύμφωνα με το άρθρο 65 είναι εκείνα που δεν είναι κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάστασή τους σχετικά με τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα έχει εξεταστεί από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και τα οποία:

- [1] δεν έχουν συνάψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στο φορολογικό τομέα και
- [2] δεν έχουν υπογράψει τέτοια σύμβαση διοικητικής συνδρομής με τουλάχιστον δώδεκα άλλα κράτη.

Τα μη συνεργάσιμα κράτη καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και περιλαμβάνονται σε κατάλογο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο κατάλογος δημοσιεύεται τον Ιανουάριο κάθε έτους ως εξής:

- [1] Αφαιρούνται τα κράτη που μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης έχουν συνάψει και εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής.
- [2] Προστίθενται τα κράτη που:
 - [i] ενώ έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, οι διατάξεις της εν λόγω σύμβασης ή η εφαρμογή τους δεν επέτρεψαν στην ελληνική φορολογική διοίκηση να λάβει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας,
 - [ii] δεν έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, αν και η Ελλάδα είχε προτείνει, πριν την 1η Ιανουαρίου του προηγούμενου έτους, τη σύναψη τέτοιας σύμβασης.

- [3] Αφαιρούνται ή προστίθενται τα κράτη που δεν έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, στα οποία η Ελλάδα δεν είχε προτείνει τη σύναψη τέτοιας σύμβασης πριν την 1η Ιανουαρίου του προηγούμενου έτους και για τα οποία το Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Διαφάνεια και την Ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα που συστήθηκε με απόφαση του Ο.Ο.Σ.Α. της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, θεωρεί ότι αντίστοιχα προβαίνουν ή όχι στην

ανταλλαγή όλων των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή των φορολογικών νομοθεσιών των συμβαλλόμενων μερών.

Για την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα θεωρείται ότι υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς σε κράτος εκτός της Ελλάδας, όταν η φορολογική κατοικία τους βρίσκεται σε οποιοδήποτε κράτος, ακόμη και σε κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν σε αυτό το κράτος:

[1] δεν υπόκειται σε φορολογία ή, εάν υπόκειται, δεν φορολογείται «εν τοις πράγμασι »

[2] υπόκειται σε φόρο επί των κερδών ή των εισοδημάτων ή του κεφαλαίου, ο οποίος είναι ίσος ή κατώτερος από το 50% του συντελεστή φορολογίας νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που θα οφειλόταν σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας, εάν ήταν φορολογικός κάτοικος ή διατηρούσε μόνιμη εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 6 του Κ.Φ.Ε. στην Ελλάδα.

Τα κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ύστερα από τη διαπίστωση των προϋποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου και περιλαμβάνονται σε κατάλογο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο κατάλογος δημοσιεύεται τον Ιανουάριο κάθε έτους.

Στις παραγράφους που προηγήθηκαν παρουσιάσαμε τα βασικά σημεία την νομοθεσίας που ρυθμίζει τα βασικά φορολογικά θέματα των φυσικών και νομικών προσώπων. Η νομοθεσία αυτή αποτελεί τις εφαρμογές για το 2014. Στην αμέσως επόμενη παράγραφο θα δούμε πώς ήταν τα πράγματα ένα χρόνο πριν, ποιες αλλαγές επήλθαν και πως αυτές αντιμετωπίστηκαν από το κοινό. Αυτό θα μας βοηθήσει στο να κάνουμε και έναν κριτικό σχολιασμό της νομοθεσίας που παρουσιάσαμε.

2.3. Αλλαγές στο Φορολογικό Σύστημα το 2014 - Σχολιασμός

Οι αλλαγές που επήλθαν στο φορολογικό σύστημα το 2014 θεωρείται ότι επέφεραν ακόμα περισσότερες επιβαρύνσεις σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, και ελάχιστες ελαφρύνσεις. Εκτός από τις αλλαγές στην φορολογία των φυσικών προσώπων οι υπόλοιπες παρουσιάζονται παρακάτω. Πρόκειται για αλλαγές στην φορολογία των νομικών προσώπων και οντοτήτων και στους ελεύθερους επαγγελματίες.

- [1] Καταργήθηκε το αφορολόγητο όριο για τους ελεύθερους επαγγελματίες και θεσπίστηκε συντελεστής 26% από το πρώτο ευρώ για εισόδημα έως 50.000 ευρώ και 33% για εισόδημα υψηλότερο των 50.000 ευρώ. Για παράδειγμα αν έχουμε έναν ελεύθερο επαγγελματία με κέρδη 5000 ευρώ, για το 2013 δεν θα πλήρωνε τίποτα, ενώ για το 2014 θα ήταν υποχρεωμένος να πληρώσει 1300 ευρώ.
- [2] Αυξήθηκε η φορολογία των καθαρών κερδών των ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιρειών οι οποίες τηρούσαν απλογραφικά βιβλία από 20% σε 26% μέχρι τα 50.000 ευρώ και από 20% σε 33% για 50.001 και πέρα. Η αύξηση της ισχύει για τα κέρδη του 2013, που θα φορολογηθούν το 2014.
- [3] Αυξήθηκε η φορολογία των κερδών των ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιρειών οι οποίες τηρούσαν διπλογραφικά βιβλία από 20% σε 26%. Η αύξηση ισχύει για τα κέρδη του 2013, που θα φορολογηθούν το 2014.
- [4] Αυξήθηκε η φορολογία των κερδών για τις Ανώνυμες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις περιορισμένης ευθύνης από 20% σε 26% για τη χρήση του 2013.
- [5] Από 15.000 ευρώ τζίρο και πάνω, ή επιδοτήσεις πάνω από 5000 ευρώ οι αγρότες κτηνοτρόφοι και ψαράδες θα πρέπει να τηρούν βιβλία εσόδων-εξόδων. Πιο συγκεκριμένα, το ποσό του φόρου θα υπολογίζεται πάνω στα καθαρά κέρδη από το πρώτο ευρώ, ενώ βάση θα αποτελούν τα τιμολόγια, οι αποζημιώσεις και οι κοινοτικές ενισχύσεις. Ακόμα πιο συγκεκριμένα για τους αγρότες το καθαρό γεωργικό εισόδημα που θα πρέπει να δηλωθεί το έτος 2015 (για τα εισοδήματα του 2014), θα φορολογηθεί άπαξ με 13%, από το πρώτο ευρώ. Με αυτές τις καινούργιες φορολογικές ρυθμίσεις, είναι πιθανό οι περισσότεροι αγρότες να αναγκαστούν πλέον να απευθυνθούν σε λογιστές προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή τήρηση των στοιχείων στα φορολογικά τους βιβλία. Το 2014 θα είναι ο πρώτος χρόνος που οι αγρότες θα πληρώσουν φόρο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, κατά τα οποία λόγω των πολύ χαμηλών τεκμαρτών εσόδων που είχαν, η πλειονότητα ήταν αφορολόγητη, αφού δήλωναν εισόδημα κάτω από το αφορολόγητο όριο. Από την παραπάνω υποχρέωση τήρησης βιβλίων και έκδοσης στοιχείων, απαλλάσσονται εκείνοι οι αγρότες οι οποίοι υπάγονται στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ, και οι οποίοι πραγματοποίησαν κατά την διάρκεια της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου, από την πώληση

αγροτικών προϊόντων παραγωγής τους και την παροχή αγροτικών υπηρεσιών, ακαθάριστα έσοδα, μικρότερα των 15.000 ευρώ και έλαβαν δικαιώματα ενιαίας ενίσχυσης κατώτερα των 5.000 ευρώ.

- [6] Θεσπίστηκε αυτοτελής φορολόγηση για εισοδήματα από ενοίκια. Συγκεκριμένα για ετήσιο εισόδημα έως 12.000 ευρώ ο συντελεστής είναι 10%, από 12.001 είναι 33%. Όπως λοιπόν παρατηρούμε άλλαξε σε βάθος ο τρόπος φορολόγησης των ενοικίων αφού μέχρι φέτος το εισόδημα από ενοίκια προστίθενται στο εισόδημα και φορολογούταν σε ενιαία βάση ενώ από το 2014 φορολογείται πλέον αυτοτελώς, χωρίς φοροαπαλλαγές. Η θέσπιση αυτού του μέτρου επιβάρυνε αυτούς που εισέπρατταν χαμηλά ποσά από ενοίκια ενώ αντίθετα ελάφρυνε αυτούς που λάμβαναν υψηλά ποσά από ενοίκια. Για παράδειγμα κάποιος που είχε εισόδημα 3000 ευρώ το χρόνο μόνο από ενοίκια το 2013 δεν επιβαρύνθηκε σε τίποτα ενώ για το 2014 θα πρέπει να πληρώσει 300 ευρώ και προκαταβολή 55%, σύνολο 465 ευρώ. Αντίθετα αυτός που είχε εισόδημα αποκλειστικά από ενοίκια, για παράδειγμα 100.000 ευρώ, για το 2014 θα φορολογηθεί με 33%, αντί 45% που φορολογήθηκε το 2014.
- [7] Από τον Ιούλιο του 2014 ξεκινάει η πληρωμή του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων, η οποία επιβαρύνει όλες τις κατηγορίες ακινήτων, επιβάλλεται αυτοτελώς στο καθένα και υπολογίζεται με βάση την επιφάνεια. Πρόκειται για τον ενιαίο φόρο ακινήτων ο οποίος ακόμα δεν έχει οριστικοποιηθεί. Η εφαρμογή του αναμένεται να είναι ιδιαίτερα επιβαρυντική για τους ιδιοκτήτες ακινήτων αφού ακόμα και ακίνητα και οικόπεδα ακόμα και αν δεν ηλεκτροδοτούνται, οι ιδιοκτήτες τους θα είναι αναγκασμένοι να πληρώνουν το λεγόμενο «χαράτσι». Την ίδια ώρα τεκμήρια και έκτακτη εισφορά- πλέον ονομάζεται εισφορά αλληλεγγύης- παραμένουν ως είχαν.
- [8] Από τις αρχές του 2014 επιβλήθηκε πρόσθετος φόρος σε φορολογούμενους με ακίνητη περιουσία της οποίας η αντικειμενική αξία ξεπερνάει τις 300.000 ευρώ, σε ατομική βάση, με συντελεστές από 0,1% - 1%.
- [9] Από τις αρχές του 2014 ισχύει υπεραξία ακινήτων με συντελεστή 15%.
- [10] Στη θέση του φόρου χρηματιστηριακών συναλλαγών, επιβάλλεται φόρος υπεραξίας στις μετοχές, με ανώτερο συντελεστή από τον καταργούμενο, κατά περίπτωση.
- [11] Ψηφίστηκε η υλοποίηση του αμερικάνικου συστήματος ελέγχου των φορολογουμένων με διάφορες διασταυρώσεις (προσμέτρηση τραπεζικών συναλλαγών, δαπανών διαβίωσης, κατοχή αντικειμένων αξίας κλπ).
- [12] Από το 2014 θα ισχύουν πρόστιμα για όσους ελεύθερους επαγγελματίες καθυστερήσουν στην υποβολή δήλωσης ΦΠΑ, ΦΜΥ, Φόρου Ελεύθερων

Επαγγελματιών, κ.α. Συγκεκριμένα για όσους τηρούν απλογραφικά βιβλία , το πρόστιμο ανέρχεται:

[i] Σε 1000 ευρώ για την πρώτη παράβαση

[ii] Σε 2000 ευρώ για την δεύτερη παράβαση

[iii] Σε 3000 ευρώ για την τρίτη παράβαση και κάθε επόμενη

Ενώ για όσους τηρούν διπλογραφικά βιβλία τα πρόστιμα για την παράβαση ορίζονται ως εξής:

[i] Σε 2500 ευρώ για την πρώτη παράβαση

[ii] Σε 5000 ευρώ για την δεύτερη παράβαση

[iii] Σε 10000 ευρώ για την τρίτη παράβαση και κάθε επόμενη

Ωστόσο είχαμε και ένα πολύ μικρό ποσοστό ρυθμίσεων οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται να είναι ελαφρυντικές για μεμονωμένης ομάδες του πληθυσμού. Αυτές είναι οι παρακάτω:

[1] Για το 2014 καθιερώθηκαν ελαφρύνσεις σε φόρους για επιχειρήσεις που τοποθετούνται σε ακριτικά νησιά. Συγκεκριμένα οι φορολογικού συντελεστές μειώνονται κατά 40% για αυτές τις επιχειρήσεις και η ρύθμιση αυτή θα ισχύσει τουλάχιστον και για το έτος 2015.

[2] Ο φόρος στις μεταβιβάσεις ακινήτων, από 8% που ήταν, μειώνεται στο 3% για αξία μέχρι 20.000 ευρώ, και στο 10% για 20.001 και πάνω

Τα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου αναμένεται να αυξηθούν για το 2014 κατά 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ από τις επιβαρύνσεις που επήλθαν μέσω των αλλαγών στην φορολογία. Όπως μπορούμε να δούμε και από μόνοι μας οι επιβαρύνσεις είναι σαφώς πολύ περισσότερες από τις ελαφρύνσεις, γιατί για ακόμα μια φορά περιορίζονται στα χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια. Οι νέες φορολογίες δείχνουν να είναι δύσκολες στην εφαρμογή ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους ιδιοκτήτες ακινήτων. Για ακόμα μια χρονιά λοιπόν θεωρείται ότι το φορολογικό σύστημα θα επιφέρει περαιτέρω συρρίκνωση του εισοδήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ 2014

3.1. Εισαγωγή

Με τον όρο εισόδημα εννοούμε κάθε έσοδο που αποκτά ο φορολογούμενος μέσα στο διαχειριστικό έτος που αποτελεί αντικείμενο φορολογίας της περιουσίας ή δαπάνης. Από φορολογικής πλευράς το εισόδημα διακρίνεται ως εξής:

- [1] Πραγματικό εισόδημα το οποίο είναι κάθε πραγματικό ποσό αποκτώμενο σε χρήμα ή σε είδος.
- [2] Τεκμαρτό εισόδημα που είναι το μη πραγματικό αποκτώμενο και αποδεικνυόμενο αλλά εξαγόμενο εμμέσως με βάση τεκμαρτά στοιχεία εισόδημα (π.χ. Επιβατικό ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο).
- [3] Ακαθάριστο εισόδημα που είναι το πρωτογενές αποκτώμενο από τις πηγές εισοδήματος εισόδημα, δηλαδή από ακίνητα, από κινητές αξίες, από μισθωτές υπηρεσίες, από εμπορικές επιχειρήσεις, από γεωργικές επιχειρήσεις, από ελεύθερα επαγγέλματα.
- [4] Καθαρό εισόδημα είναι το εισόδημα που απομένει μετά τις προβλεπόμενες από το νόμο κρατήσεις, μειώσεις και εκπτώσεις.
- [5] Δηλούμενο Εισόδημα είναι το εισόδημα που δηλώνει υπεύθυνα ο φορολογούμενος στην ετήσια φορολογική του δήλωση. Στο δηλούμενο εισόδημα η ειλικρίνεια και η ακρίβεια της φορολογικής δήλωσης ελέγχεται λογιστικά, εξωλογιστικά και συγκριτικά με το τεκμαρτό εισόδημα ή με άλλους παράγοντες όπως τα αντικειμενικά κριτήρια, τους αντικειμενικούς προσδιορισμούς αξίας ακινήτων κτλ.

Το καθαρό εισόδημα του φυσικού προσώπου δεν είναι πάντα και η φορολογητέα ύλη, επί της οποίας θα υπολογιστεί ο φόρος. Αυτό συμβαίνει γιατί ο νόμος προβλέπει μια σειρά φοροαπαλλαγών, που είναι δυνατόν να περιορίσουν σημαντικά τη φορολογητέα ύλη, όπως δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αγορά κατοικίας, οικογενειακές δαπάνες κτλ. Έτσι το φορολογητέο εισόδημα είναι αυτό που απομένει μετά την αφαίρεση από το καθαρό εισόδημα του φυσικού προσώπου.

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσουμε αναλυτικά κάθε τι, το οποίο σχετίζεται με την φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων.

3.2. Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

3.2.1. Βασικές Έννοιες

Ως Φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων ορίζουμε τον φόρο ο οποίος πρέπει να καταβάλλεται υποχρεωτικά ετησίως στο εισόδημα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα. Τα άρθρα 10-29 του ν. 4172/2014 ρυθμίζουν τα βασικά θέματα φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων τα οποία θα παρουσιάσουμε αναλυτικά στην παρούσα παράγραφο.

Το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις το οποίο φορολογείται περιλαμβάνει όλων των ειδών τα εισοδήματα σε χρήμα ή σε είδος τα οποία αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης (άρθρο 12, ν. 4172/2014).

Επιπλέον ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται όλα τα παρακάτω:

- [1] ημερομίσθιο, μισθός, επίδομα αδείας, επίδομα ασθενείας, επίδομα εορτών, αποζημίωση μη ληφθείσας άδειας, αμοιβές, προμήθειες, επιμίσθια και φιλοδωρήματα,
- [2] επιδόματα περιλαμβανομένων του επιδόματος κόστους διαβίωσης, του επιδόματος ενοικίου, της αποζημίωσης εξόδων φιλοξενίας ή ταξιδιού,
- [3] αποζημίωση εξόδων στα οποία έχει υποβληθεί ο εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο του εργαζομένου,
- [4] παροχή οποιασδήποτε μορφής που λαμβάνει ο εργαζόμενος πριν την έναρξη της εργασιακής σχέσης,
- [5] αποζημιώσεις για τη λύση ή καταγγελία της εργασιακής σχέσης,
- [6] συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο,
- [7] το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,
- [8] κάθε άλλη παροχή που εισπράττεται έναντι υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Επιπλέον οποιεσδήποτε παροχές σε είδος αποκομίζει ένας εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο αυτού συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημά του λαμβάνοντας υπόψη την αγοραία αξία τους, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων ευρώ ανά φορολογικό έτος.

Ωστόσο κάποια τμήματα του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις απαλλάσσονται από την φορολογία. Αυτά είναι τα παρακάτω(άρθρο 14, ν. 4172/2014):

- [1] αποζημιώσεις εξόδων διαμονής και σίτισης τα οποία έχουν καταβληθεί στον εργαζόμενο αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη,
- [2] αποζημιώσεις για έξοδα κίνησης τα οποία έχουν καταβληθεί στον εργαζόμενο αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη,
- [3] επιδόματα αλλοδαπής τα οποία χορηγούνται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και υπαλλήλους λοιπών συναφών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών,
- [4] κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων, οι οποίες επιβάλλονται με νόμο,
- [5] ασφαλιστικές εισφορές τις οποίες καταβάλλει ο εργαζόμενος περιλαμβανομένων των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου υπέρ των επαγγελματικών ταμείων που έχουν συσταθεί με νόμο,
- [6] εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή από ταμεία πρόνοιας και ασφαλιστικούς οργανισμούς του Δημοσίου, καθώς και επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο στους ασφαλισμένους και τα εξαρτώμενα μέλη του ασφαλισμένου,
- [7] η αξία των διατακτικών σίτισης αξίας έως έξι ευρώ ανά εργάσιμη ημέρα,
- [8] παροχές ασήμαντης αξίας μέχρι του ποσού των είκοσι επτά ευρώ ετησίως,
- [9] ασφάλιστρα τα οποία καταβάλλονται από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη για λογαριασμό του εργαζομένου στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων και
- [10] ασφάλιστρα τα οποία καταβάλλονται από τον εργοδότη για την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη του υπαλληλικού του προσωπικού ή για την κάλυψη του κινδύνου ζωής ή ανικανότητάς του στο πλαίσιο ασφαλιστηρίου συμβολαίου, μέχρι του ποσού των χιλίων πεντακοσίων ευρώ ετησίως ανά εργαζόμενο.

Επιπλέον και αποκλειστικά για την μισθωτή εργασία και συντάξεις, οι παρακάτω κατηγορίες εισοδήματος απαλλάσσονται από το φόρο(άρθρο 14, ν. 4172/2014):

- [1] Εισοδήματα τα οποία αποκτούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους από αλλοδαπό διπλωματικό ή προξενικό εκπρόσωπο, κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή, προξενείο ή αποστολή αλλοδαπού κράτους για τη διεκπεραίωση κρατικών υποθέσεων που είναι πολίτης του εν λόγω κράτους και κάτοχος διπλωματικού διαβατηρίου, καθώς και από κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα.
- [2] Η διατροφή που λαμβάνει ο/η δικαιούχος, σύμφωνα με δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη.
- [3] Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου και σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου, καθώς και σε ανάπηρους ειρηνικής περιόδου, στρατιωτικούς γενικά, που υπέστησαν βλάβη κατά την εκτέλεση του καθήκοντος.
- [4] Το εξωϊδρυματικό επίδομα αλλά και κάθε σχετικό χρηματικό ποσό το οποίο καταβάλλεται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρίες.
- [5] Οι μισθοί, οι συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε ανάπηρους με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%).
- [6] Το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο Ο.Α.Ε.Δ. στους δικαιούχους ανέργους, εφόσον το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων του φορολογούμενου δεν υπερβαίνει ετησίως τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.
- [7] Το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) που καταβάλλεται στους δικαιούχους.
- [8] Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σε αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους και σε όσους έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, από φορείς που υλοποιούν προγράμματα παροχής οικονομικής ενίσχυσης των προσφύγων, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Όλα τα υπόλοιπα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υπόκεινται σε φορολογία με τον αντίστοιχο για κάθε περίπτωση φορολογικό συντελεστή, τον οποίο θα δούμε στην αμέσως επόμενη παράγραφο.

3.2.2. Φορολογικός Συντελεστής

Το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα (άρθρο 15, ν.4172/2013):

Φορολογητέο Εισόδημα (€)	Φορολογικός Συντελεστής (%)
<=25.000	22%
Από 25.000, 01 έως 42.000	32%
>42.000	42%

Εξαιρέσεις στην παραπάνω διαδικασία αποτελούν οι παρακάτω περιπτώσεις:

[1] αξιωματικοί οι οποίοι υπηρετούν σε πλοία του εμπορικού ναυτικού, το εισόδημα τους φορολογείται με φορολογικό συντελεστή 15% και

[2] κατώτερο πλήρωμα που υπηρετεί σε πλοία του εμπορικού ναυτικού, το εισόδημα τους φορολογείται με φορολογικό συντελεστή 10%.

Επιπλέον, φορολογείται αυτοτελώς με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, κάθε εφάπαξ αποζημίωση που παρέχεται από οποιονδήποτε φορέα και για οποιονδήποτε λόγο διακοπής της σχέσεως εργασίας ή άλλης σύμβασης, η οποία συνδέει το φορέα με τον δικαιούχο της αποζημίωσης. Ο φόρος υπολογίζεται, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Κλιμάκιο Αποζημίωσης (€)	Φορολογικός Συντελεστής (%)
<=60.000	0%
Από 60.000, 01 έως 100.000	10%
Από 100.000, 01 έως 150.000	20%
>150.000	30%

Ακόμα, το ασφάλισμα που καταβάλλεται στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστήριων συνταξιοδοτικών συμβολαίων φορολογείται αυτοτελώς:

[1] Με συντελεστή 15% για κάθε περιοδικά καταβαλλόμενη παροχή.

[2] Με συντελεστή 10% για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή μέχρι 40.000 ευρώ και με συντελεστή 20% για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή που υπερβαίνει τις 40.000 ευρώ.

Οι συντελεστές που περιγράψαμε στις παραπάνω περιπτώσεις αυξάνονται κατά 50% σε περίπτωση είσπραξης από τον δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη.

3.2.3. Περιπτώσεις Μείωσης Φόρου

Μείωση φόρου έχουμε στις περιπτώσεις εξαρτώμενων μελών, στις περιπτώσεις ιατρικών δαπανών και στις περιπτώσεις δωρεών. Αναλυτικά για κάθε περίπτωση έχουμε:

<i>Εξαρτώμενα Μέλη</i>

Αρχικά και προτού προβούμε στην μείωση της φορολογίας για τα εξαρτώμενα μέλη, καλό θα ήταν να αναφέρουμε τον ορισμό των εξαρτώμενων μελών έτσι όπως αυτός αποδίδεται από το άρθρο 11 του νόμου που μελετάμε.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο ως «εξαρτώμενα μέλη» του φορολογούμενου, θεωρούνται:

[1] ο/η σύζυγος, εφόσον δεν έχει ίδια φορολογητέα εισοδήματα οποιασδήποτε πηγής,

[2] άγαμα τέκνα, εφόσον:

[i] είναι ανήλικα έως 18 ετών ή

[ii] είναι ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή

[iii]είναι ενήλικα έως 25 ετών και είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ή υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους,

[3] τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα με ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67%, εφόσον είναι άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία:

[i] τέκνα του φορολογούμενου,

[ii] αδελφοί και αδελφές των δύο συζύγων.

[4] ανιόντες,

[5] ανήλικα ορφανά από πατέρα και μητέρα που έχουν έως τρίτου βαθμού συγγένεια με το φορολογούμενο ή τον/τη σύζυγο.

Τα ως άνω φυσικά πρόσωπα των περιπτώσεων 2, 4, και 5 δεν θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη, εάν το ετήσιο εισόδημά τους υπερβαίνει το ποσό των 3.000 € και εφόσον συνοικούν με τον φορολογούμενο. Τα φυσικά πρόσωπα της περίπτωσης 3, δεν θεωρούνται επίσης εξαρτώμενα μέλη, εφόσον το ετήσιο εισόδημά τους ξεπερνάει το ποσό των 6.000 €.

Επιπλέον για όλα τα παραπάνω δεν λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω κατηγορίες εισοδήματος:

[1] διατροφή που καταβάλλεται στο ανήλικο τέκνο με δικαστική απόφαση ή με συμβολαιογραφική πράξη ή με ιδιωτικό έγγραφο, εξωϊδρυματικό επίδομα ή προνοιακά επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το κράτος.

[2] Το εισόδημα των ανήλικων τέκνων προστίθεται στα εισοδήματα και φορολογείται στο όνομα του γονέα που ασκεί τη γονική μέριμνα και σε κάθε περίπτωση στο όνομα του συζύγου, ο οποίος θεωρείται κατ' αρχήν υπόχρεος για την υποβολή της δήλωσης.

Η παραπάνω διάταξη δεν εφαρμόζεται για τις ακόλουθες κατηγορίες εισοδημάτων σχετικά με τα οποία το ανήλικο τέκνο υπέχει δική του φορολογική υποχρέωση:

[1] το εισόδημα που αποκτά το ανήλικο από εργασιακή σχέση,

[2] συντάξεις που περιήλθαν στο ανήλικο τέκνο, λόγω θανάτου του πατέρα ή της μητέρας του.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 της νομοθεσίας που μελετάμε σε περιπτώσεις όπου το φορολογητέο εισόδημα δεν ξεπερνάει το ποσό των 21.000 €, τότε ο φόρος ο οποίος απορρέει για την εφαρμογή της παραπάνω κλίμακας μειώνεται κατά 2.100. Σε περίπτωση που το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των 2.100 ευρώ, το ποσό της μείωσης περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου. Επιπρόσθετα για φορολογητέο εισόδημα που υπερβαίνει τις 21.000 €, το ποσό της μείωσης που αναφέραμε παραπάνω μειώνεται κατά 100€ ανά 1.000€ του φορολογητέου εισοδήματος. ακόμα σε περιπτώσεις που το φορολογητέο εισόδημα υπερβαίνει τις 42.000 € δεν χορηγείται μείωση φόρου.

Πρόσθετη μείωση φόρου 200 ευρώ προβλέπεται για τα ακόλουθα εξαρτώμενα μέλη του φορολογούμενου:

- [1] Άτομα με τουλάχιστον 67% αναπηρία, οποία αποδεικνύεται βάσει γνωμάτευσης του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ή της Ανώτατης του Στρατού Υγειονομικής Υπηρεσίας (Α.Σ.Υ.Ε.). Δεν λαμβάνεται υπόψη επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία,
- [2] Άτομα αξιωματικοί και οπλίτες, οι οποίοι είναι επίσης ανάπηροι και έχουν αποστρατευτεί ή/και αξιωματικοί, οι οποίοι υπέστησαν τραύμα ή νόσημα που επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο,
- [3] Θύματα πολέμου ή τρομοκρατικών ενεργειών που δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία, συμπεριλαμβανομένων μελών των οικογενειών αξιωματικών και οπλιτών που απεβίωσαν κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας, τα οποία δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.
- [4] πρόσωπα που δικαιούνται σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

<i>Ιατρικές Δαπάνες</i>

Το ποσό του φόρου μειώνεται σε ποσοστό 10% για τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, εφόσον αυτά υπερβαίνουν το 5% του φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου. Το ποσό της μείωσης ανεξαρτήτως του ποσού των εξόδων δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000 ευρώ. Και για να είμαστε και πιο συγκεκριμένοι έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης θεωρούνται οι παρακάτω δαπάνες, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία ή/και ασφαλιστικές εταιρείες(άρθρο 18, ν.4172/2013):

- [1] χρηματικά ποσά τα οποία καταβάλλονται σε γιατρούς και ιατρικά κέντρα, όλων των ειδικοτήτων για ιατρικές επισκέψεις, εξετάσεις και θεραπείες,
- [2] νοσήλια τα καταβάλλονται σε νοσοκομεία, και λοιπά νοσηλευτικά ιδρύματα όπως ή ιδιωτικές κλινικές, όπως επίσης και οι δαπάνες που καταβάλλονται για διαρκή κάλυψη ιατρικών αναγκών,
- [3] χρηματικά ποσά για ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη γενικά,
- [4] χρηματικά ποσά τα οποία καταβάλλονται σε νοσηλευτές για την παροχή υπηρεσιών σε ασθενή κατά τη νοσηλεία του σε νοσοκομείο ή κλινική ή κατ' οίκον,
- [5] η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για την αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενούς οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για τη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού,
- [6] τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 40% βάσει γνωμάτευσης του ΚΕ.Π.Α. ή της Α.Σ.Υ.Ε., εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα των τέκνων δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ,
- [7] δαπάνες για δίδακτρα ή τροφεία σε ειδικές για την πάθησή τους σχολές ή σε ειδικά ιδρύματα ή οργανισμούς που καταβάλλονται για τέκνα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 40% βάσει γνωμάτευσης του ΚΕ.Π.Α. ή της Α.Σ.Υ.Ε., εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα των τέκνων δεν υπερβαίνει το ποσό 6.000 ευρώ και
- [8] ποσό ίσο με το 50% της δαπάνης η οποία καταβάλλεται σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων.

<i>Δωρεές</i>

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν.4172/2013, το ποσό του φόρου μειώνεται κατά 10% επί των ποσών δωρεών προς τους φορείς που ορίζονται στην απόφαση της επόμενης παραγράφου, εφόσον οι δωρεές υπερβαίνουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους το ποσό των 100 ευρώ. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% του φορολογητέου εισοδήματος.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται οι φορείς με έδρα την ημεδαπή ή άλλα κράτη – μέλη της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ. που αναγνωρίζονται για το σκοπό του προσδιορισμού της μείωσης φόρου επί του ποσού των χορηγούμενων σε αυτούς δωρεών, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, εφόσον τα ποσά των δωρεών κατατίθενται σε ειδικούς για το σκοπό αυτόν λογαριασμούς τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα σε κράτος – μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ..

Τέλος οι φορολογούμενοι των οποίων η φορολογική κατοικία δεν βρίσκεται στην Ελλάδα δεν έχουν δικαίωμα στις μειώσεις τις οποίες αναφέραμε εκτός εάν διατηρούν τη φορολογική τους κατοικία σε άλλο κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ε.Ο.Χ. και επιπλέον εφόσον ισχύουν τα παρακάτω:

- [1] τουλάχιστον το ενενήντα τοις εκατό (90%) του παγκόσμιου εισοδήματός τους αποκτάται στην Ελλάδα ή
- [2] αποδεικνύουν ότι το φορολογητέο εισόδημά τους είναι τόσο χαμηλό ώστε θα δικαιούνταν της μείωσης του φόρου δυνάμει της φορολογικής νομοθεσίας του κράτους της κατοικίας τους.

3.3. Παραδείγματα και Σχόλια

Χαρακτηριστικές είναι και οι αλλαγές που επήλθαν στην φορολογία των φυσικών προσώπων με ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο στο εισόδημα των μισθωτών και των συνταξιούχων, τις φοροαπαλλαγές που καταργήθηκαν το 2014.

Οι φοροαπαλλαγές οι οποίες καταργήθηκαν είναι οι παρακάτω:

- [1] Ενοίκιο πρώτης κατοικίας
- [2] Δάνειο πρώτης κατοικίας
- [3] Ασφάλιστρα
- [4] Έξοδα για δίδακτρα φροντιστηρίων ή παιδιών που σπουδάζουν σε άλλες πόλεις.
- [5] Τόκοι στεγαστικών δανείων
- [6] Αφορολόγητο τέκνων

ενώ όπως είδαμε και στην προηγούμενη παράγραφο διατηρούνται οι απαλλαγές για γιατρούς και οι δωρεές για τους μισθωτούς.

Η δικαιολόγηση των ως άνω δαπανών που καταργήθηκαν ήταν ιδιαίτερα κρίσιμες για τους φορολογούμενους, αφού ετησίως τις χρησιμοποιούσαν προκειμένου να μειώσουν τον τελικό τους φόρο, και τώρα έρχονται αντιμέτωποι με σημαντικές επιβαρύνσεις.

Πιο συγκεκριμένα τώρα η κατάργηση της έκπτωσης των τόκων στεγαστικών δανείων επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό αρνητικά τις φορολογικές επιβαρύνσεις οικογενειών που έχουν στεγαστικά δάνεια. Για παράδειγμα, αν κάποιος φορολογούμενος κατέβαλε 1.000 ευρώ τόκους στεγαστικού δανείου στην διάρκεια του 2012, θα έχει μείωση στην φόρο της φορολογικής του δήλωσης που οφείλει κατά 10% επί των 1.000 ευρώ τα οποία κατέβαλε για τόκους στεγαστικού δανείου. Είχε δηλαδή μια συνολική ελάφρυνση της τάξης των 100 ευρώ. Η ελάφρυνση αυτή φαίνεται να μην είναι τόσο σημαντική μπροστά στο συνολικό ποσό των τόκων που ο φορολογούμενος ήταν υποχρεωμένος να καταβάλλει για το 2013, ωστόσο ακόμα και αυτή η ελάφρυνση με τις φορολογικές δηλώσεις του 2014 δεν θα υφίσταται

Για τον ως άνω φορολογούμενο, αν θεωρήσουμε ότι είχε ταυτόχρονα και δαπάνες για ασφάλιστρα καθώς επίσης και για δίδακτρα εκπαίδευσης των τέκνων του, η επιβάρυνση κατά το 2014 θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη. Αν για παράδειγμα, θεωρήσουμε ένα μισθωτό άνευ τέκνων με εισόδημα 20.000 ευρώ ο οποίος έχει καταβάλλει 1.000 ευρώ για τόκους στεγαστικού δανείου, 800 ευρώ για ασφάλιστρα ζωής και 500 ευρώ για δίδακτρα φροντιστηρίων, ο εν λόγω μισθωτός θα κέρδιζε έκπτωση φόρου 230 ευρώ (δηλαδή το 10% της δαπάνης για τόκους, ασφάλιστρα και δίδακτρα). Για το 2014 όμως και δεδομένων των αλλαγών στο κλίμα της φορολογίας εισοδήματος μετά και την κατάργηση των φοροαπαλλαγών, ο ίδιος μισθωτός που σε θεωρητικό επίπεδο με βάση μόνο τις αλλαγές στην κλίμακα θα όφειλε φόρο το πολύ 70 ευρώ (φόρος κλίμακας 2.350 ευρώ), λόγω των φοροαπαλλαγών που τέθηκαν θα επιβαρυνθεί τελικά με φόρο 160 ευρώ.

Ας δούμε λοιπόν ακόμα παράδειγμα λίγο πιο αναλυτικό σχετικά με την επιβάρυνση που δέχεται ο φορολογούμενος μισθωτός ή συνταξιούχος μετά την κατάργηση των φοροαπαλλαγών που συζητήσαμε παραπάνω:

Έστω λοιπόν ότι έχουμε ένα φορολογούμενο έγγαμο με 3 τέκνα και ετήσιο καθαρό εισόδημα 32.000 ευρώ και στεγαστικό δάνειο σε διαδικασία αποπληρωμής. Στον παρακάτω πίνακα μπορούμε να δούμε συγκριτικά για τα έτη 2013 και 2014 πως ο φορολογούμενο επιβαρύνεται για το 2014.

2013		2014
Φοροαπαλλαγές		
Τόκοι Στεγαστικού Δανείου	4.000	
Νοσοκομειακή Περίθαλψη	3.000	
Φροντιστήριο	1.500	
Ενοίκιο Παιδιού Φοιτητή	2.400	
Αποδείξεις Δαπανών	8.000	
Εκκαθάριση	2013	2014
Φόρος Κλίμακας	5.320	7.790
Γενική Μείωση Φόρου	0	1.000 (το υπόλοιπο της μείωσης από τα 2.100)
Ωφέλεια από Τόκους	400	-
Ωφέλεια από Νοσηλεία	300	140
Ωφέλεια από Φροντιστήρια	100	-
Ωφέλεια από Ενοίκια	100	-
Τελικό Ποσό Φόρου	4.420	6.650

Παρατηρούμε λοιπόν ότι έχουμε μια επιβάρυνση συνολικού ποσού 6.650 για το 2014, η οποία είναι αυξημένη κατά 2.230 ευρώ από το 2013, ποσό που προφανώς δεν περνά απαρατήρητο.

Επιπλέον πέρα από τις φοροαπαλλαγές σημαντική κρίθηκε και η κατάργηση του αφορολόγητου ορίου μισθωτών και συνταξιούχων και η θέσπιση νέας κλίμακας με συντελεστή φορολόγησης ο οποίος κυμαίνεται από 22% έως 42%. Στον φόρο λοιπόν που προκύπτει γίνεται έκπτωση μόνο για αυτούς οι οποίοι έχουν εισόδημα έως 21.000 ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα με τις αλλαγές στην παραπάνω κλίμακα, ακόμα και αν υπολογίσουμε το νέο επίδομα τέκνων, αρνητικά επηρεάζονται οι παρακάτω ομάδες

[1] μισθωτοί και συνταξιούχοι άνευ τέκνων που έχουν εισόδημα μεγαλύτερο των 25.000 ευρώ,

[2] μισθωτοί και συνταξιούχοι με 1 τέκνο που έχουν εισόδημα πάνω από 23.000 ευρώ,

[3] μισθωτοί και συνταξιούχοι με 2 τέκνα που έχουν εισόδημα πάνω από 22.000 ευρώ.

Στο σημείο αυτό λοιπόν προκύπτουν κάποια πολύ κρίσιμα ζητήματα τα οποία έχουν να κάνουν με το θέμα της εργασίας που μελετάμε. Την δικαιοσύνη και την αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος. Ο νέος φορολογικός νόμος δίνει πολλά κίνητρα για καταφυγή μισθωτών και συνταξιούχων στην φοροδιαφυγή και την φοροαποφυγή και παρακάτω εξηγούμε πως πραγματοποιείται αυτό.

Από την μία η κατάργηση της έκπτωσης τόκων στεγαστικών δανείων είναι δυνατό να επιβαρύνει την κατάσταση για τους φορολογούμενους, όμως δεν δείχνει να επηρεάζει θέματα φοροδιαφυγής. Από την άλλη όμως η κατάργηση της φοροαπαλλαγής για τα ενοίκια πρώτης και δεύτερης κατοικίας σίγουρα ευνοεί το γεγονός μισθωτές και εκμισθωτές ακινήτων να συμφωνούν μεταξύ τους σε χαμηλότερο μηνιαίο μίσθωμα (όφελος για μισθωτή) με αντάλλαγμα τη μη έκδοση ή την έκδοση μικρότερων αποδείξεων (όφελος για εκμισθωτή). Εφόσον από το 2013 οι αποδείξεις για ενοίκια δεν υπολογίζονται ως φοροαπαλλαγές ούτε στο άθροισμα των αποδείξεων που συλλέγουν οι φορολογούμενοι, δημιουργείται το σημαντικό ερώτημα γιατί ο μισθωτής να ζητήσει απόδειξη και να μην έρθει σε συμφωνία με τον εκμισθωτή προκειμένου να απολάβει χαμηλότερο ενοίκιο.

Επιπρόσθετα και στην περίπτωση των φυσικών προσώπων έχουμε τις σχετικές ποινές σχετικά με την μη συλλογή αποδείξεων που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένο ποσοστό του εισοδήματός τους. Συγκεκριμένα από 22% πέφτει στο 10% η ποινή φόρου για μισθωτούς και συνταξιούχους που δεν συγκεντρώσουν το 25% του εισοδήματός τους σε αποδείξεις, ενώ μεγαλύτερα θα είναι τα πρόστιμα για όσους μισθωτούς και συνταξιούχους δεν καταφέρουν να συγκεντρώσουν αποδείξεις αξίας ίσης με το ένα τέταρτο του εισοδήματός τους με ανώτατο όριο 10.500 ευρώ.

Ο φορολογικός συντελεστής που θα επιβάλλεται στη διαφορά ανάμεσα στην αξία των αποδείξεων που συγκεντρώθηκαν και στην αξία των αποδείξεων που απαιτούνται αυξάνεται από το 10% που ίσχυε κατά τη φορολόγηση των εισοδημάτων του 2012 στο 22% κατά τη φορολόγηση των εισοδημάτων του 2013, ενώ δεν υπάρχει η παραμικρή έκπτωση φόρου στην περίπτωση όπου ο φορολογούμενος συλλέξει περισσότερες από τις απαιτούμενες αποδείξεις.

Έτσι, αν δεν θέλουν να βρεθούν προ δυσάρεστων φορολογικών εκπλήξεων, μισθωτοί και συνταξιούχοι θα πρέπει να μαζέψουν και φέτος εκατοντάδες αποδείξεις τις οποίες θα φυλάζουν στο σπίτι για την περίπτωση κατά την οποία θα γίνει έλεγχος.

Το ποσό των αποδείξεων που συγκεντρώθηκε θα καταγραφεί στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, ενώ αν οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν κάρτα αποδείξεων (έχουν ενεργοποιηθεί λιγότερες από 70.000) γλιτώνουν από το άθροισμα και τη φύλαξη των αποδείξεων σε ευδιάκριτη μορφή όπως ορίζει η σχετική εγκύκλιος.

Και εδώ έχουμε επίσης τις ελαφρύνσεις για μισθωτούς και συνταξιούχους οι οποίοι κατοικούν σε ακριτικά νησιά. Πιο συγκεκριμένα αυξήθηκε από 25.000 σε 37.500 ευρώ το κλιμάκιο εισοδήματος στο οποίο επιβάλλεται συντελεστής φόρου εισοδήματος 22% στη νέα κλίμακα μισθωτών και συνταξιούχων, προκειμένου για φορολογούμενους που κατοικούν σε νησιά με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

4.1. Εισαγωγή

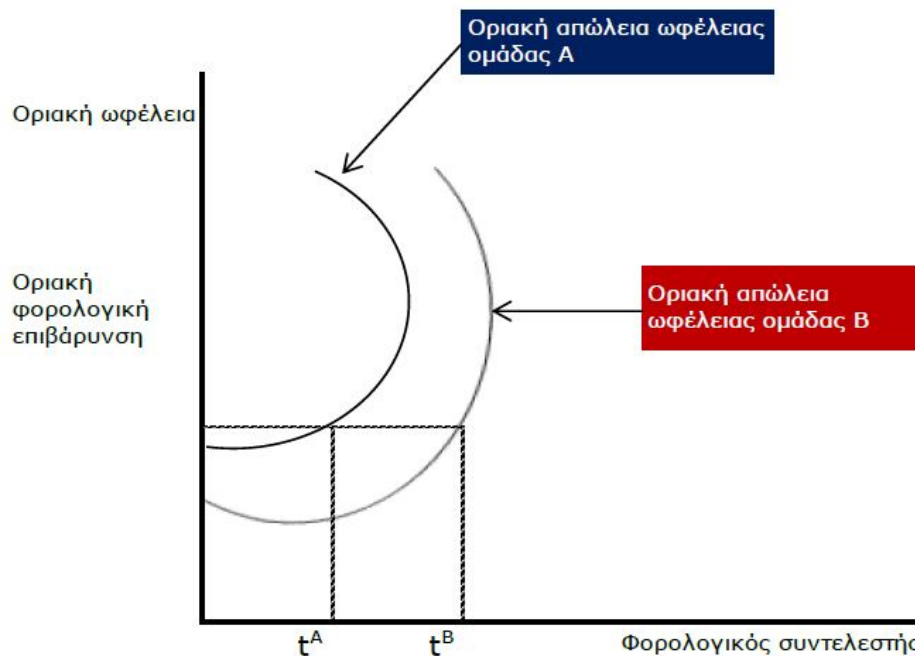
Δίκαιη κατανομή θεωρείται ο σεβασμός της αρχής της οριζόντιας φορολογικής ισότητας, δηλ σε όμοιες συνθήκες οι φορολογούμενοι πρέπει να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση. Η λεγόμενη θεωρία του ανταλλάγματος αναφέρει ότι δύο πολίτες είναι σε όμοιες συνθήκες όταν απολαμβάνουν το ίδιο όφελος από τα δημόσια αγαθά και της δημόσιες υπηρεσίες. Σύμφωνα με τη θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας, σε όμοιες συνθήκες βρίσκονται εκείνοι που έχουν την ίδια οικονομική κατάσταση και τις ίδιες προσωπικές συνθήκες την ίδια δηλαδή φοροδοτική ικανότητα (Γεωργακόπουλος, 2012).

Επιπλέον μπορούμε να αναφέρουμε και την θεωρία του Pareto. Το θεωρητικό πλαίσιο της Δημόσιας Οικονομικής για την αξιολόγηση των διαφόρων μέτρων οικονομικής πολιτικής είναι η Οικονομική της Ευημερίας, της οποίας θεμελιώδη έννοια αποτελεί η αρχή της αποτελεσματικότητας κατά Pareto (Rosen, Gayer, Ράπανος, Καπλάνογλου, 2008). Σύμφωνα με τον Pareto, μια κατανομή πόρων είναι αποτελεσματική ή άριστη όταν δεν υπάρχει άλλη εφικτή κατανομή πόρων που να βελτιώνει τη θέση ενός ατόμου χωρίς να χειροτερεύει τη θέση κάποιου άλλου ατόμου. Διαφορετικά, έχουμε βελτίωση κατά Pareto όταν μια ανακατανομή των πόρων βελτιώνει τη θέση κάποιου ατόμου χωρίς να χειροτερεύει τη θέση κανενός άλλου ατόμου. Η θεωρία αποτελεσματικότητας του Pareto δεν κατασκευάστηκε αποκλειστικά για την μέτρηση της αποτελεσματικότητας ενός φορολογικού συστήματος, ωστόσο έχει άμεση σχέση και εφαρμογή στο θέμα που μελετάμε. Άρα με τον όρο κατανομή φόρων μπορούμε να αναφερθούμε στην κατανομή φόρων στην περίπτωση μας από τους πολίτες προς το κράτος. Και επιπλέον η μέτρηση της κοινωνικής ευημερίας σχετίζεται άμεσα με την αποτελεσματικότητα τους φορολογικού συστήματος της χώρας μας.

Η φορολογία αποτελεί βασικό στοιχείο της κυριαρχίας των χωρών, καθώς οι κυβερνήσεις θα ήταν ανίκανες να εφαρμόσουν τις πολιτικές τους χωρίς τους κατάλληλους χρηματικούς πόρους. Αποτελεί επίσης μέσο ρύθμισης της οικονομίας, το οποίο δημιουργεί πρόσφορο έδαφος ώστε να επηρεάσει την κατανάλωση, να προωθήσει την αποταμίευση και τέλος να κατευθύνει τις μεθόδους οργάνωσης των επιχειρήσεων. Η φορολογική πολιτική που ακολουθεί κάθε κράτος είναι συνεπώς ιδιαίσουςας σημασίας, όπως επίσης και ο τρόπος άσκησης της έχει άμεσο αντίκτυπο όχι μόνο πάνω στην ίδια τη χώρα αλλά επίσης και στις γειτονικές.

Τέλος θα παρουσιάσουμε την θεωρία που παρουσίασε ο Joseph Stiglitz το 1992, σχετικά με τον τρόπο επίτευξης άριστης φορολογίας μεταξύ δύο ομάδων.

Στο ακόλουθο γράφημα περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται δίκαιη ή άριστη φορολογία μεταξύ ομάδων διαφορετικού εισοδήματος. Στον οριζόντιο άξονα μετρούνται οι φορολογικοί συντελεστές των δύο ομάδων διαφορετικού εισοδήματος και στον κάθετο άξονα η οριακή ωφέλεια και η οριακή φορολογική επιβάρυνση και για τις δύο ομάδες (Stiglitz, 1992).

Στο σχήμα παρατηρούμε ότι, όταν η οριακή φορολογική επιβάρυνση είναι κοινή και για τις δύο ομάδες, τότε η οριακή απώλεια ωφέλειας της A ομάδας είναι ίση με την αντίστοιχη της B ομάδας.

Επομένως συμπεραίνουμε ότι, η επίτευξη της μεγιστοποίησης του αθροίσματος των ωφελειών και των δύο ομάδων με την επιβολή φόρου προϋποθέτει, η οριακή φορολογική τους επιβάρυνση να είναι κοινή.

Δηλαδή, οι φορολογικοί συντελεστές πρέπει να είναι τέτοιοι, ώστε οι απώλειες ωφέλειας να είναι ίσες από την αύξηση του φόρου κατά μια μονάδα για κάθε ομάδα (Αναστασάκης,).

4.2.Χαρακτηριστικά Δίκαιου και Αποτελεσματικού Συστήματος Φορολόγησης

Η επιβολή φόρων δημιουργεί στρεβλώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και επομένως δεν συμβάλλει στην επίτευξη αποτελεσματικότητας και ισορροπίας (Αναστασάκης,). Σύμφωνα με την ίδια πηγή, όταν το εισόδημα ενός φορολογούμενου πολίτη μεγαλώνει θα πρέπει να μεγαλώνει και το ποσό του φόρου που πληρώνει στο

κράτος (προοδευτική πολιτική φορολόγησης). Έτσι η φορολογία σαν διαδικασία γίνεται αποτελεσματικότερη και συντελεί στην μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων.

Ο προοδευτικός φορολογικός συντελεστής αφαιρεί από τα υψηλά εισοδηματικά κλίμακια αναλογικά περισσότερο φόρο από αυτόν που αφαιρεί από τα χαμηλά και όσο πιο προοδευτικός είναι, τόσο μικραίνουν οι εισοδηματικές ανισότητες. Αποτελεσματικοί για την άμβλυση των εισοδηματικών ανισοτήτων θεωρούνται και οι φόροι περιουσίας. Το κράτος με τη νομοθεσία αφαιρεί πάνω από το μισό των μεγάλων κληροδοτημάτων και αυτό για να μη διατηρούνται οι μεγάλες περιουσίες και κατά επέκταση τα μονοπώλια. Ο βαθμός προοδευτικότητας ενός φορολογικού συστήματος επηρεάζει τις επιλογές του κράτους μεταξύ δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Όσο προοδευτικότερος είναι ένας φόρος, τόσο δικαιότερη είναι η κατανομή των φορολογικών βαρών και η διανομή του εισοδήματος.

Ο βαθμός προοδευτικότητας ενός φορολογικού συστήματος επηρεάζει τις επιλογές του κράτους μεταξύ δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Όσο προοδευτικότερος είναι ένας φόρος, τόσο δικαιότερη είναι η κατανομή των φορολογικών βαρών και η διανομή του εισοδήματος. Ο προοδευτικός φόρος όμως μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς το κίνητρο για:

- [1] Εργασία και αποταμίευση, διότι όσο περισσότερο εργάζεται το άτομο, τόσο μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος του εκχωρεί στο κράτος,
- [2] Επενδύσεις, διότι όσο περισσότερα κέρδη πραγματοποιεί μια επιχείρηση, τόσο μεγαλύτερο ποσοστό των κερδών της εκχωρεί στο κράτος,
- [3] Κατανάλωση, διότι όσο περισσότερα δαπανά το άτομο για την αγορά καταναλωτικών αγαθών, τόσο μεγαλύτερο ποσοστό δαπάνης περιέρχεται στο κράτος.

Στην πράξη, οι κυβερνήσεις ακολουθούν ενδιάμεσες πολιτικές- και όχι προοδευτικές, έτσι ώστε η προώθηση του στόχου της δικαιοσύνης να μη βλάπτει ανεπανόρθωτα το στόχο της αποτελεσματικότητας.

Στην πραγματικότητα, τα φορολογικά συστήματα των διαφόρων χωρών δεν είναι τόσο αποτελεσματικά για τον περιορισμό των ανισοτήτων, επειδή οι φορολογούμενοι με υψηλά εισοδήματα χρησιμοποιούν διάφορους τρόπους για να μειώσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση, μέσω:

- [1] Μετακύλισης φόρου (μετάθεση φορολογικού βάρους από τον υπόχρεο σε άλλους ιδιώτες).
- [2] Φοροδιαφυγής (εσκεμμένη παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης).
- [3] Φοροαποφυγής (μείωση φορολογικής υποχρέωσης με νόμιμο τρόπο).

Τις έννοιες αυτές περιγράψαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν χρόνια πρόβλημα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, δηλαδή το πρόβλημα της αποτελεσματικότητας του φοροσυλλεκτικού μηχανισμού αν και κεντρικό εν τούτοις παρακάμφθηκε από τις ελληνικές

Κυβερνήσεις. Αυτή η αναποτελεσματικότητα προέκυπτε από τη μακρά ελληνική παράδοση να μην εφαρμόζονται οι νόμοι από τα τρίςβαθα του ελληνικού πελατειακού συστήματος, από τη φύση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης κ.λ.π.

Καθώς το ύψος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από την καλή ή κακή λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, κανένας νόμος και καμία πολιτική βούληση δεν μπορεί να αποδώσει, αν δεν αποκτήσει η χώρα μας μηχανισμό αποκάλυψης των φοροφυγάδων και είσπραξης αυτών που οφείλουν. Η αποτελεσματική λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού αποτελεί απαραίτητα προϋπόθεση για την επιτυχή επιβολή οποιαδήποτε φόρου(Γεωργακόπουλος, 2012).

Ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ της φορολογικής νομοθεσίας και της φορολογικής βάσης και προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό το ύψος των φορολογικών εσόδων και την πραγματική φορολογική επιβάρυνση. Το ύψος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από την καλή ή κακή λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Ακόμα και βεβαιωμένα έσοδα δεν εισπράττονται εγκαίρως λόγω αδυναμιών του. Η σημασία της καλής οργάνωσης ή λειτουργίας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού στη χώρα μας είναι μεγάλη, όπου και το μέγεθος της φοροδιαφυγής είναι τεράστια και επί δεκαπέντε έτη ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει μεγάλα ελλείμματα. Επιπλέον υπάρχουν ή μικροοικονομικές συνέπειες, όπως τα δέματα της φορολογικής ισότητας και της νόθευσης του ανταγωνισμού.

Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να επιτύχει και να αποκτήσει μόνιμο χαρακτήρα η προσπάθεια αναδιοργάνωσης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και γενικότερα του Υπουργείου Οικονομικών είναι τρεις.

[1] Η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος

[2] Η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος με ξεκάθαρες προτεραιότητες, το οποίο λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις υπάρχουσες αδυναμίες και τους περιορισμούς σε έμψυχο και άψυχο υλικό και

[3] Η απαρέγκλιτη προσήλωση στο σκοπό της αναδιοργάνωσης, τόσο εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου (πολιτική Βούληση) όσο και από την πλευρά μιας επιτελικής ομάδας ανωτέρων στελεχών του υπουργείου οικονομικών. Πρέπει να υπάρχει μια μικρή ομάδα στελεχών οι οποίοι είναι αποφασισμένοι να φέρουν σε πέρας ένα τέτοιο έργο.

Ολοκληρώνοντας λοιπόν με το θέμα της φοροδιαφυγής και την σχέση του με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει ουσιαστικό πρόβλημα με το ελληνικό φορολογικό σύστημα, το οποίο είχε ήδη απλοποιηθεί αρκετά. Το πρόβλημα έγκειται στην καθημερινή εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Υπάρχουν τρεις βασικές προϋποθέσεις για την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογούμενων προς τις επιταγές του φορολογικού συστήματος(Γεωργακόπουλος, 2012):

[1] Μία σημαντική πιθανότητα εντοπισμού όσων φοροδιαφεύγουν.

[2] Η βεβαιότητα επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων σε όσους εντοπιστούν να φοροδιαφεύγουν και

[3] Η παροχή πληροφοριών, ουσιαστικής βοήθειας και εξυπηρέτησης προς τους φορολογούμενους από τις φορολογικές αρχές, για την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Ωστόσο υπάρχουν και απόψεις που ενισχύουν την αντίθετη άποψη, ότι δηλαδή το πρόβλημα της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης έγκειται στην φύση του φορολογικού συστήματος. Θεωρείται ότι επικρατεί ένα σύστημα υπερφορολόγησης πλέον όπου όλοι οι πολίτες (μισθωτοί, συνταξιούχοι, μικροϊδιοκτήτες, μικροεπαγγελματίες) έχουν εγκλωβιστεί μέσα σε αυτό. Το αποτέλεσμα με ένα τέτοιο σύστημα είναι το κράτος να εισπράττει λιγότερα από όσα υπολογίζει, το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν να μειώνεται, το χρέος σε σχέση με το Α.Ε.Π. να αυξάνεται και να επιβάλλονται και πάλι νέοι φόροι (Γεωργακόπουλος, 2012).

Η φορολόγηση που επιβάλλει σήμερα το κράτος θεωρείται ως επί το πλείστον άδικη, και ότι αυτός είναι και ο κύριος λόγος που ωθεί τους πολίτες στην φοροδιαφυγή. Ο βαθμός αυτός της αδικίας ενδέχεται να μεγαλώσει και άλλο καθώς οι οικονομικές συνθήκες της χώρας δυσχεραίνουν χρόνο με τον χρόνο. Μπορούμε ωστόσο να πούμε ότι η διαρκής καταπολέμηση της φοροδιαφυγής θα μπορούσε ίσως να μετριάσει τον άδικο χαρακτήρα της υπερφορολόγησης. Σε συνδυασμό δε και με άλλους μηχανισμούς θα μπορούσε να την εξαλείψει. Στις μέρες μας ένα δίκαιο και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα το οποίο θα είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στην φοροδοτική ικανότητα κάθε πολίτη είναι αναγκαίο όσο ποτέ.

Για να γίνουν αποτελεσματικοί οι φορολογικοί νόμοι, εκείνο που απαιτείται είναι η ισχυρή πολιτική βούληση που θα αγνοήσει το πολιτικό οικονομικά κόστος και η συνειδητοποίηση της δύσκολης κατάστασης των δημοσιοοικονομικών από την πλευρά των φορολογούμενων. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός της αυξημένης έμμεσης φορολογίας έναντι της άμεσης, η οποία έχει παρενέργειες σ' όλη την οικονομική δραστηριότητα.

Ένα φορολογικό σύστημα το οποίο επιδιώκει να δώσει λύση στα φορολογικά ζητήματα δεν μπορεί να διέπεται από ένα εκτεταμένο σύνολο αρχών, κανόνων και ρυθμίσεων. Το σύνολο αυτών των διακανονισμών πρέπει να αντανakλά τη συνολική ασκούμενη οικονομική πολιτική. Δηλαδή χρειάζεται συγκεκριμενοποίηση των μέτρων που πρόκειται να ληφθούν σε ένα στενό πλαίσιο και όχι επέκταση στα γενικά πλαίσια του ελληνικού γραφειοκρατικού συστήματος (Νομοθετήματα, Προεδρικά Διατάγματα, Αποφάσεις Κεντρικής Διοίκησης).

Οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ισχύοντες νόμους ή να μη προκαλούν εκπλήξεις και αναποτελεσματικότητα και αδικίες. Τα ζητήματα που θα πρέπει να βρουν λύση είναι η αναποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, τα ίδια τα φορολογικά όργανα της πολιτείας, δηλαδή η διαρκής επιμόρφωση των εφοριακών υπαλλήλων, η μηχανοργάνωση των ΔΟΥ και η εφαρμογή νέων τεχνολογικών πρακτικών, οι σχέσεις εφοριακών πολιτών και η έλλειψη κινήτρων για τους υπαλλήλους. Επίσης οι συνεχείς αλλαγές στα ανώτατα και ανώτερα κλιμάκια των ΔΟΥ., η επιλογή των προϊστάμενων συνήθως με κομματικά κριτήρια με συνέπεια να μην υπάρχει εξοικείωση με το αντικείμενο της απασχόλησής

τους. Η κακή διοίκηση, δομή και οργάνωση των φορολογικών μηχανισμών, ακόμη η έλλειψη συντονισμού και η ατελής σύνδεση των εφοριών μεταξύ τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να αναλύσει το φορολογικό σύστημα και ό,τι ισχύει για το 2014. Σε πρώτη φάση παραθέσαμε κάποια πολύ βασικά στοιχεία σχετικά με τις βασικές έννοιες και τους ορισμούς πάνω σε φορολογικά θέματα.

Στην συνέχεια επεκταθήκαμε στην ανάλυση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας το οποίο βασίζεται και με τις τελευταίες αλλαγές που συνέβησαν στον νόμο 4174/2013. Παρουσιάσαμε τα βασικά στοιχεία και θέματα του παρόντος και είδαμε πως οι τελευταίες αλλαγές επηρέασαν, περισσότερο αρνητικά θα λέγαμε, φυσικά πρόσωπα αλλά και νομικές οντότητες, ελεύθερους επαγγελματίες, και λοιπές κοινωνικές ομάδες.

Μισθωτοί, συνταξιούχοι καθώς και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δηλαδή ομάδες μεσαίου εισοδήματος, είναι αυτοί που επηρεάστηκαν περισσότερο από τις αλλαγές στην φορολογία το 2014. Από τις σημαντικότερες αλλαγές στην φορολογία των φυσικών προσώπων ήταν η κατάργηση των φοροαπαλλαγών που ίσχυαν μέχρι και το 2013, όπως η δικαιολόγηση για δαπάνες από ενοίκια, δαπάνες από φροντιστήρια, από τόκους στεγαστικών δανείων, κ.α. Η δικαιολόγηση των ως άνω δαπανών που καταργήθηκαν ήταν ιδιαίτερα κρίσιμες για τους φορολογούμενους, αφού ετησίως τις χρησιμοποιούσαν προκειμένου να μειώσουν τον τελικό τους φόρο, και τώρα έρχονται αντιμέτωποι με σημαντικές επιβαρύνσεις.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο μιλήσαμε για την αποτελεσματικότητα και δικαιοσύνη που υπάρχει στο φορολογικό σύστημα και είδαμε πως η ισχύουσα φορολογική κατάσταση μπορεί να οδηγήσει από πλευρά των πολιτών σε ανισότητες (φοροαποφυγή, φοροδιαφυγή). Το σημαντικό όμως θα ήταν το φορολογικό σύστημα να μην αφήνει τα περιθώρια για τέτοιες ενέργειες από πλευρά των πολιτών.

Η φορολόγηση που επιβάλλει σήμερα το κράτος θεωρείται ως επί το πλείστον άδικη, και αυτός είναι και ο κύριος λόγος που ωθεί τους πολίτες στην φοροδιαφυγή. Ο βαθμός αυτός της αδικίας ενδέχεται να μεγαλώσει και άλλο καθώς οι οικονομικές συνθήκες της χώρας δυσχεραίνουν χρόνο με τον χρόνο. Μπορούμε ωστόσο να πούμε ότι η διαρκής καταπολέμηση της φοροδιαφυγής θα μπορούσε ίσως να μετριάσει τον άδικο χαρακτήρα της υπερφορολόγησης. Σε συνδυασμό δε και με άλλους μηχανισμούς θα μπορούσε να την εξαλείψει. Στις μέρες μας ένα δίκαιο και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα το οποίο θα είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στην φοροδοτική ικανότητα κάθε πολίτη είναι αναγκαίο όσο ποτέ.

Βιβλιογραφία

- [1] Αναστασάκης Α. (), Εισαγωγή στην Δημόσια Οικονομική, Διαλέξεις Διδασκαλίας Ομώνυμου μαθήματος, ΤΕΙ Κρήτης, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Λογιστικής.
- [2] Γεωργακόπουλος Θ. (2012), Εισαγωγή στην Δημόσια Οικονομική , Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
- [3] Καραγιώργος Δ. (1979), Δημόσια Οικονομική Ι: Οι οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους
- [4] Σταματόπουλος Δ., Καραβοκύρης Α.,(2009), Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα
- [5] Hillman A. (2013), Δημόσια Οικονομική και Δημόσια Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, Αθήνα
- [6] Rosen H.,Gayer T., Ράπανος Β., Καπλάνογλου Γ., (2009), Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Πρωτογενείς Πηγές

- [1] Νόμος 4172/2014, Διαθέσιμο ηλεκτρονικά και από

<http://www.grhotels.gr/GR/BussinessInfo/library/DocLib/%CE%9D.4172-2013.pdf>